

Jaarverslag 2019

Inhoudsopgave

Voorwoord

Hoofdstuk 1

Verantwoording en blik vooruit

Inleiding

Verantwoording toezicht

Bevorderen van de naleving

Bewaken van de naleving

Verantwoording aandachtsgebieden

Internationaal

Interne organisatie

Vooruitblik 2020

Hoofdstuk 2

Overheid en politiek

Hoofdstuk 3

Gezondheid en zorg

Hoofdstuk 4

Datahandel en direct marketing

Hoofdstuk 5

Financiën en fraude

Hoofdstuk 6

Internet en technologie

Hoofdstuk 7

Organisatie

Hoofdstuk 8

Cijfers

Hoofdstuk 9

Uitsprakenregister 2019

Hoofdstuk 10

Wetgevingsadviezen 2019

Hoofdstuk 11

Autoriteit Persoonsgegevens internationaal

Voorwoord

Dit jaarverslag gaat over 2019. Maar inmiddels – nauwelijks een paar maanden verder – leven we in een andere werkelijkheid. Het coronavirus houdt ons in z'n greep. De gevolgen op de lange termijn zijn nog nauwelijks te overzien. Wat betekent deze crisis voor ons welzijn, onze economie, onze samenleving? Moeten we nu toch kiezen tussen gezondheid en privacy? Vinden we het straks toch normaal als de overheid ons 24/7 volgt?

Natuurlijk heeft de bestrijding van het virus topprioriteit. Het recht op leven en op goede zorg zijn fundamentele rechten. Maar het is niet minder belangrijk om stil te staan bij hoe we er straks voorstaan als de ergste rookwolken zijn opgetrokken. Dat we ons na de crisis niet achter de oren krabben: hoe hebben we deze maatregelen kunnen nemen?

Bijvoorbeeld als er in de haast en onnadenkend noodmaatregelen zijn doorgevoerd die maar lastig terug te draaien zijn. Als de crisis een opmaat blijkt te zijn geweest naar een big brother-maatschappij, waarin iedereen permanent onder surveillance staat.

Privacy en dataprotectie (bescherming van persoonsgegevens) zijn grondrechten. En dat blijven het, ook nu. De privacywetgeving blijft hetzelfde, alleen zijn de omstandigheden nu even anders. En onder deze extreme omstandigheden – als het gaat om leven en dood – maakt de privacywetgeving het uiteraard mogelijk om tijdelijk andere afwegingen te maken.

Het grondrecht op dataprotectie staat overigens voor meer dan privacy alleen. In de huidige, zeer gedigitaliseerde samenleving beschermt het inmiddels de fundamenten van onze rechtsorde: gelijkwaardigheid van vrije mensen, solidariteit, de (andere) grond-/vrijheidsrechten en de democratische rechtsstaat.

Dat komt doordat data over bijvoorbeeld de uitoefening van andere fundamentele rechten inmiddels in talloze bestanden worden opgeslagen. En dan geldt de privacywetgeving. Dat betekent onder meer dat die zeer persoonlijke informatie stevig moet worden beschermd. Daardoor heeft het grondrecht op dataprotectie zich in de digitale samenleving ontwikkeld tot de hoeder van die fundamenten. En dat maakt dat we zo alert en scherp moeten blijven. Juist tijdens een crisis.

Alle grondrechten zijn gelijk. We moeten ons daarom niet laten meeslepen in valse tegenstellingen. De vraag wat belangrijker is, gezondheid of privacy, is een onethische vraag. Iedereen heeft recht op allebei. Alleen kan in een crisissituatie – tijdelijk! – de balans dus iets anders liggen. Als Autoriteit Persoonsgegevens (AP) denken wij mee om de juiste balans te bevorderen en te bewaken.

Als AP vinden wij het in een crisissituatie acceptabel om tijdelijk de beveiliging van medische dossiers aan te passen. Zodat patiënten ter plekke toestemming kunnen geven voor uitwisseling van hun medische gegevens als ze plotseling op de spoedeisende hulp terechtkomen.

Maar wij vinden dat je niet mag morrelen aan het beginsel dat het de patiënt zelf is die toestemming geeft of niet. Niet morrelen aan het beroepsgeheim. En ook niet aan het beginsel dat het de patiënt zelf is die bepaalt wie er in zijn dossier mag en wie niet.

Dit zijn niet de enige privacyvraagstukken tijdens deze crisis. Het leven van de meeste mensen is momenteel nog digitaal dan het al was. Veel van ons werken thuis, videobellen met collega's, houden digitaal contact met vrienden en familie. Dat betekent een enorme uitwisseling van persoonsgegevens – met daartussen de bedrijven die de platforms aanbieden en die niet allemaal even netjes met onze gegevens omgaan. En cybercriminelen die hun kans schoon zien om gegevens buit te maken.

Natuurlijk bieden digitalisering en technologie tijdens deze crisis ook veel gemak en zijn ze cruciaal om de crisis te bestrijden. Wetenschappelijk onderzoek bijvoorbeeld kan juist nu enorm profiteren van het gebruik van algoritmen. We moeten er echter wel alert op zijn dat de grens tussen 'wat knap dat dit kan' en 'bloedlink wat hier gebeurt' nog nooit zo dun geweest is als nu. Ook hierbij is het belangrijker dan ooit om het juiste evenwicht te bewaken.

De balans waar wij als AP in ons werk mee te maken hebben is die tussen 'bevorderen' en 'bewaken'. Enerzijds bevorderen wij dat organisaties, maar ook mensen zelf, hun verantwoordelijkheid nemen om persoonsgegevens te beschermen. Anderzijds bewaken wij de naleving van de privacyregels. En kunnen wij stevig optreden, als dat moet. In 2018 – het eerste jaar van de nieuwe privacywetgeving – lag de nadruk op bevorderen, in 2019 sloeg de balans meer uit naar bewaken. Zo legden we een aantal fikse boetes op, naast de nodige lasten onder dwangsom en berispingen. Tot nu toe hebben we al ruim 3 miljoen euro aan boetes opgelegd.

Het is ook balanceren om met beperkte middelen en mankracht onze taken goed uit te voeren. We moeten constant keuzes maken. We doen ons uiterste best, maar moeten helaas constateren dat bijvoorbeeld de wachttijd oploopt voor mensen die bij ons een privacyklacht indienen over een organisatie. Mensen die wij het liefst direct zouden helpen. Het is wel heel fijn voor ons om te zien hoeveel mensen de moeite nemen om zo'n klacht in te dienen. In 2019 ontvingen wij maar liefst 27.854 klachten – een aantal dat ver boven alle verwachtingen uitsteeg.

Deze klachten laten zien hoe belangrijk mensen hun privacy vinden – de tijd van 'ik heb niets te verbergen' is voorbij. Dit blijkt ook uit onderzoek dat wij begin 2019 lieten doen: maar liefst 94% van de Nederlanders maakt zich zorgen over de bescherming van zijn of haar persoonsgegevens. Dit privacybewustzijn zien wij als een belangrijk tegenwicht in de digitale samenleving. Mensen kunnen zelf veel doen om hun privacy te beschermen.

Maar uiteindelijk kunnen ze het niet alleen. Daarom is een goed toegeruste toezichthouder met voldoende middelen en mankracht essentieel. In een vrije, democratische samenleving moeten mensen erop kunnen vertrouwen dat organisaties zorgvuldig omgaan met hun gegevens. Tijdens de crisis en erna. Als AP maken we ons daar iedere dag opnieuw sterk voor.

Bestuursverslag

Hoofdstuk 1 – Verantwoording en blik vooruit

Inleiding

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) is de onafhankelijke toezichthouder in Nederland die de bescherming van persoonsgegevens bevordert en bewaakt. Dat is onze missie. Wij doen dit binnen een enorm toezichtveld. Vrijwel elke organisatie verwerkt immers persoonsgegevens. We houden aldus toezicht op nationale én internationale bedrijven, de gehele overheid – inclusief politie en justitie – en ook verenigingen, scholen, stichtingen en individuele burgers.

Dit doen we niet alleen in Nederland, want de verwerking van gegevens stopt natuurlijk niet bij de grens. Ons toezicht is bij uitstek grensoverschrijdend. Wij zijn ook Europees bevoegd om toezicht te houden. Dit doen wij samen met de andere privacytoezichthouders uit de Europese Unie, verenigd in de European Data Protection Board (EDPB).

We leven met z'n allen in een digitale samenleving, waarin de technologische ontwikkelingen razendsnel gaan. Als AP hebben wij hier als geen andere toezichthouder mee te maken. Technologie en digitalisering zorgen voor veel gemak, maar de keerzijde is dat er continu enorme hoeveelheden gegevens over iedereen worden verzameld en gebruikt.

Vaak weten mensen niet eens dat hun persoonsgegevens worden geregistreerd en al helemaal niet wat daar precies mee gebeurt – tot ze bijvoorbeeld bestookt worden met reclame, geen lening kunnen krijgen, hun gegevens worden misbruikt. Dat is de wereld waarin de AP werkt.

In dit hoofdstuk leggen wij verantwoording af over onze taken en de belangrijkste resultaten uit 2019. Ook kijken we vooruit naar de werkzaamheden en uitdagingen voor 2020.

Verantwoording toezicht

Het takenpakket van de AP bestaat onder meer uit voorlichting, wetgevingsadvisering, toezicht en internationale taken. We kiezen in ons werk voor een balans tussen bevorderen en bewaken. Dat betekent dat we inzicht hebben in de manieren waarop organisaties persoonsgegevens verwerken, we hen aanspreken op hun verantwoordelijkheid en we ingrijpen als het mis gaat.

Naleving bevorderen

De AP bevordert dat organisaties, maar ook mensen zelf, hun verantwoordelijkheid nemen om persoonsgegevens te beschermen. Dit doen we op verschillende manieren: door voorlichting te geven, klachten te behandelen, verantwoordingsinstrumenten te beoordelen en advies te geven over wetsvoorstellen.

Hiermee geven wij vorm aan onze wettelijke taak om zelfregulering en bewustzijn te stimuleren. Ook leveren de contacten met organisaties (unieke) nalevingsinformatie op, die ons helpt om kennis op te bouwen voor ons risicogestuurd toezicht.

Voorlichting aan organisaties

In 2019 heeft de AP opnieuw veel uitleg gegeven over wat we van organisaties verwachten en hoe de privacyregelgeving geïnterpreteerd en toegepast moet worden.

Campagne

Speciaal voor het mkb voerde de AP de campagne 'Wat betekent privacy voor jou(w bedrijf)?'. In deze campagne gaven wij ondernemers praktische informatie over onderwerpen als de privacyrechten van klanten, datalekken en zieke werknemers.

Website

Wij hebben de informatie op onze website uitgebreid en over verschillende onderwerpen specifieke uitleg gegeven. Dit doen wij waar mogelijk in Europees verband. In 2019 gaven wij bijvoorbeeld voorlichting over het gebruik van tracking cookies en over de gevolgen van de Brexit.

→ Zie verder: hoofdstuk 8 – Voorlichting en communicatie

Contact met brancheorganisaties

Een andere manier om de naleving te bevorderen is overleg met branche- en beroepsorganisaties. Direct contact neemt mogelijke misverstanden weg. Deze brancheorganisaties geven ook guidance aan hun achterban. Verder spelen wij signalen en sommige klachten door aan brancheorganisaties, zodat de hele branche aandacht kan besteden aan specifieke problematiek. In 2019 hebben wij daarnaast één keer een waarschuwingsbrief verstuurd aan een brancheorganisatie.

→ Zie verder: hoofdstuk 8 – Naleving bevorderende gesprekken

Contact met FG's

In onze strategie om naleving te bevorderen speelt het contact met functionarissen gegevensbescherming (FG's) een sleutelrol. Volgens de AVG moeten bepaalde organisaties een FG – een interne privacytoezichthouder – aanstellen en deze bij ons aanmelden. In 2019 is het aantal aangemelde FG's gegroeid tot ruim 10.500.

Wij hebben in 2019 geïnvesteerd in onze contacten met FG's. Zo organiseerden wij op 27 mei 2019 de Dag van de FG, waaraan ruim 700 FG's deelnamen. Daarnaast kunnen FG's ons sinds maart 2019 niet alleen vragen stellen per e-mail, maar ook via de speciale FG-telefoonlijn. In 2019 hebben wij bijna 1600 vragen van FG's afgehandeld. Tot slot hebben wij een gedeelte van onze website speciaal ingericht voor FG's en versturen wij sinds april 2019 een periodieke nieuwsbrief voor FG's.

Publieksvoorlichting

Naast voorlichting aan bedrijven geeft de AP publieksvoorlichting. Dit doen wij via verschillende kanalen, waaronder de telefoon. In 2019 ontvingen wij 6.940 informatieverzoeken. Om jongeren meer privacybewust te maken, lanceerden wij in november 2019 de game 'Ben jij je telefoon de baas'. Meer dan 180.000 jongeren speelden deze game.

→ Zie verder: hoofdstuk 8 – Voorlichting en communicatie

Klachten – naleving bevorderen

Mensen hebben het recht om een klacht in te dienen bij de AP als zij het niet eens zijn met hoe een organisatie met hun persoonsgegevens omgaat. Wij kunnen klachten op verschillende manieren behandelen. Zo kunnen wij een organisatie die mogelijk de AVG overtreedt uitleg geven over de privacyregels door een brief te sturen of een gesprek te voeren. Op die manier is klachtbehandeling een manier om de naleving van de AVG te bevorderen.

→ Zie verder: hoofdstuk 8 – Klachten

Verantwoordingsplichten

Organisaties zijn verplicht om zelf een hoog niveau van gegevensbescherming te organiseren en zij moeten dit ook kunnen aantonen. Naleving van deze verplichtingen uit de AVG helpt een organisatie om risico's (tijdig) te identificeren en maatregelen te nemen om te voorkomen dat het misgaat.

Actief inspelen op deze verantwoordingsplichten is voor de AP een manier om naleving te bevorderen. In 2019 deden wij dat onder meer door een aantal verkennende onderzoeken uit te voeren naar de manier waarop organisaties invulling geven aan hun verplichtingen.

→ Zie verder: hoofdstuk 8 – Verkennende onderzoeken

Daarnaast hebben wij enkele specifieke taken bij verantwoordingsinstrumenten, zoals adviseren over voorafgaande raadplegingen.

Voorafgaande raadplegingen

Bij een voorafgaande raadpleging legt een organisatie een risicovolle voorgenomen verwerking voor aan de AP. Van dit instrument is in 2019 voor het eerst gebruikgemaakt. In totaal hebben wij 13 voorafgaande raadplegingen afgehandeld in 2019.

→ Zie verder: hoofdstuk 8 – Voorafgaande raadplegingen

Gedragscodes

In 2019 heeft de AP de eerste AVG-gedragscode goedgekeurd.

→ Zie verder: hoofdstuk 8 – Gedragscodes en richtsnoeren

BCR en modelcontracten

Organisaties die persoonsgegevens uitwisselen met landen buiten de EU, moeten zorgen voor speciale waarborgen. Dat zijn bijvoorbeeld binding corporate rules (BCR) en speciale (model)contracten. Een taak van de AP is om deze instrumenten goed te keuren. In 2019 hebben wij een grote nieuwe instroom van deze zaken gehad, vooral van BCR.

→ Zie verder: hoofdstuk 8 – Goedkeuren van instrumenten voor internationale doorgifte

Wetgevingsadvisering

Door de hoge mate waarin Nederland gedigitaliseerd is, gaat wetgeving steeds vaker over grootschalige verwerkingen van persoonsgegevens. Een bijzonder instrument in handen van de AP is de adviseringsverplichting. Het gaat daarbij niet om toezicht op de naleving van bestaande regels in de praktijk, maar juist om voornemens voor nieuwe regels. De AVG eist ruimer dan voorheen dat de wetgever de AP actief raadpleegt over wetsvoorstellen.

Daarnaast hebben wij de ruimte om bij de totstandkoming van regelgeving en bestuursmaatregelen de betrokken instanties gevraagd of ongevraagd advies te geven over algemenere privacykwesties. Het voordeel van dit instrument is dat via een relatief eenvoudige procedure en al in een vroege fase bedreigingen voor de privacy voorkomen kunnen worden. Dit geldt ook op Europees niveau. In 2019 gaven wij 105 wetgevingsadviezen.

→ Zie verder: hoofdstuk 10 – Wetgevingsadviezen 2019

Naleving bewaken

De AP bewaakt de naleving van de privacyregels. De AVG geeft ons verschillende gereedschappen om onze taak als toezichthouder uit te voeren. Zoals de bevoegdheid om zelfstandig onderzoeken uit te voeren.

Constateren wij tijdens het onderzoek overtredingen, dan kunnen we handhavend optreden. Bijvoorbeeld door een boete op te leggen. Verder ontvangen wij privacyklachten en meldingen van datalekken, die aanleiding kunnen zijn om onderzoek te doen.

Klachten – naleving bewaken

Mensen hebben het recht om een klacht in te dienen bij de AP als zij een overtreding van de privacywetgeving vermoeden. In totaal ontving de AP in 2019 27.854 klachten, inclusief 959 internationale klachten die de AP vanuit andere (Europese) toezichthouders ontving.

Wij kunnen klachten op verschillende manieren behandelen. Normoverdragende gesprekken of brieven en bemiddeling zijn manieren waarop wij met zachte hand de naleving van de AVG bevorderen. Maar niet alle klachten lenen zich hiervoor. Klachten die wijzen op (mogelijk) ernstige overtredingen van de AVG zijn voor ons aanleiding om diepgaander onderzoek te doen.

Wij zijn wettelijk verplicht om klachten te behandelen die over iemands eigen persoonsgegevens gaan. Hiervan ontvingen wij er in 2019 9.167, waarvan wij er 4.889 afronden. Wij zijn niet verplicht om bijvoorbeeld anonieme of algemene klachten te behandelen. Maar ook die klachten beoordeelen wij, omdat ze even belangrijk zijn voor onze toezichtstaak. Alleen leiden ze niet automatisch tot een individueel onderzoek.

→ Zie verder: hoofdstuk 8 – Klachten

Datalekken

Organisaties die een ernstig datalek hebben, moeten dit melden bij de AP. In 2019 is het aantal datalek meldingen bij de AP, vergeleken met 2018, met 29% gestegen tot bijna 27.000 meldingen. Wij hebben in 2019 ruim 8.600 meldingen beoordeeld. In 1.180 gevallen hebben wij actie ondernomen richting de organisatie die het datalek had gemeld. Bijvoorbeeld door te bellen om aanvullende vragen te stellen over het incident. Of door een brief met uitleg over de privacyregels te sturen. Daarnaast behandelden wij klachten over niet-gemelde datalekken. Dit resulteerde in 70 interventies richting organisaties.

→ Zie verder: hoofdstuk 8 – Datalekken

Onderzoeken

De AP doet op eigen initiatief onderzoeken naar (mogelijke) schendingen van de AVG. Dit kunnen zowel nationale als internationale onderzoeken zijn. De onderzoeken variëren in complexiteit en looptijd. In 2019 is de AP 110 onderzoeken gestart.

Verkennde onderzoeken

Wij doen ook onderzoeken die niet gericht zijn op handhaving, maar die zijn bedoeld om een beeld te krijgen van de naleving. Deze verkennende onderzoeken richten zich op de vraag in hoeverre bepaalde sectoren voldoen aan de verplichtingen uit de AVG. In 2019 hebben we 7 van zulke onderzoeken gedaan.

Lichtere onderzoeken

Lichtere onderzoeken richten zich op (mogelijke) overtredingen van de AVG die relatief vaak voorkomen en/of qua bewijsvoering minder complex zijn. Bijvoorbeeld een niet of te laat gemeld datalek. Of een organisatie die geen gehoor geeft als iemand bijvoorbeeld een inzageverzoek doet. In 2019 hadden wij 103 van zulke onderzoeken in uitvoering.

Zwaardere onderzoeken

In 2019 heeft de AP 16 diepgaande onderzoeken naar complexe materie afgerond. Er lopen nog 11 onderzoeken. Niet elke onderzoek eindigt met een (boete)rapport. In 8 gevallen hebben we besloten om het onderzoek af te ronden met een eindbrief, een publicatie op onze website of een normoverdragend gesprek.

Internationale onderzoeken

In 2019 is de AP verschillende onderzoeken gestart naar grote internet- en technologiebedrijven die in Nederland hun hoofdvestiging hebben en waarvan de diensten of producten in Nederland op grote schaal worden gebruikt. We werken hierbij samen met privacytoezichthouders in andere EU-landen. Daarnaast hebben wij in 2019 meegewerkt aan enkele onderzoeken naar grote multinationals die in andere landen hun hoofdvestiging hebben.

→ Zie verder: hoofdstuk 8 – Onderzoeken

Handhaving

De AP legde in 2019 4 boetes op voor overtredingen van de AVG. Deze overtredingen gingen over toegang tot medische dossiers, verkoop van ledengegevens, biometrie (vingerafdrukken) en inzage rechten. Daarnaast legde de AP 7 keer een corrigerende maatregel op. Het ging om 2 keer een last onder dwangsom, 3 keer een berisping en 2 keer een enkelvoudige last.

Verantwoording aandachtsgebieden

In het toezichtkader 2018-2019 kondigde de AP aan zich in deze periode vooral op de volgende sectoren en onderwerpen te richten: overheid, zorg, handel in persoonsgegevens en datalekken.

Overheid

In 2019 deden wij onder meer onderzoek naar datalekregisters bij de overheid, naar de beveiliging van gegevens bij een overheidsorganisatie en naar smart cities.

→ Zie verder: Overheid en politiek

Zorg

In 2019 legden we onder meer een boete op aan een ziekenhuis, deden we onderzoek naar FG's in ziekenhuizen en kreeg de zorgsector speciale aandacht in onze datalekrapportage.

→ Zie verder: Gezondheid en zorg

Handel in persoonsgegevens

In 2019 legden wij onder meer een boete op aan een sportbond, deden wij onderzoek naar ongewenste reclame aan zzp'ers en naar tracking cookies op websites.

→ Zie verder: Datahandel en direct marketing

Datalekken

In 2019 startten wij onder meer verschillende onderzoeken naar datalekken en gaven wij in onze publiekscampagne speciale aandacht aan datalekken, met veel praktische tips.

→ Zie verder: hoofdstuk 8 – Datalekken

Internationaal

De verwerking van persoonsgegevens stopt natuurlijk niet bij de Nederlandse grens. Daarom werkt de AP intensief samen met Europese en internationale partners. Dit gebeurt in de eerste plaats binnen de European Data Protection Board (EDPB). Daarnaast werken wij samen met partners buiten de EU en in vaste comités voor gecoördineerd toezicht op politie, justitie en grensbewaking.

European Data Protection Board (EDPB)

Omdat de AVG een Europese wet is, is het belangrijk dat deze in alle EU-landen op dezelfde manier wordt uitgelegd en toegepast. Zo krijgt iedereen daadwerkelijk dezelfde privacybescherming en is er duidelijkheid voor organisaties die in meerdere EU-lidstaten actief zijn.

De privacytoezichthouders uit de EU werken hiertoe samen binnen de EDPB. Onder meer door gezamenlijk onderzoek te doen. Daarnaast brengt de EDPB adviezen en besluiten uit. Een andere belangrijke taak is uitleg geven over de interpretatie en toepassing van de AVG in de vorm van guidelines. In mei 2019 is AP-voorzitter Aleid Wolfsen verkozen tot een van de twee vicevoorzitters van de EDPB.

De AP heeft in 2019 actief deelgenomen aan de maandelijkse plenaire vergaderingen van de EDPB en aan bijeenkomsten van Expert Subgroepen. In totaal ging het om zo'n 90 bijeenkomsten. In 10 projecten hebben wij opgetreden als rapporteur voor onderwerpen die voor Nederlandse burgers of bedrijven van belang zijn. Ook zijn wij coördinator van 2 Expert Subgroepen.

Wederzijdse bijstand

De EU-privacytoezichthouders kunnen elkaar volgens de AVG om wederzijdse bijstand vragen. Dit houdt in dat elke toezichthouder bijvoorbeeld informatie kan opvragen bij een andere toezichthouder of deze kan vragen om iets te doen. Het uitgangspunt is dat de toezichthouders meewerken en binnen de afgesproken termijn (meestal 4 weken) op zo'n verzoek reageren. In 2019 heeft de AP 97 keer een verzoek om wederzijdse bijstand gekregen en zelf 77 keer om wederzijdse bijstand gevraagd.

Samenwerking buiten Europa

De AP werkt ook samen met partners buiten de EU. Dit doen we vooral tijdens de jaarlijkse Internationale Conferentie van Privacy- en Dataprotectietoezichthouders. In 2019 was een belangrijk doel van de conferentie om praktische handvatten op te stellen voor internationale handhaving. Wij waren covoorzitter van de werkgroep die deze voorstellen heeft uitgewerkt.

Europees toezicht op politie, justitie en grensbewaking

In 2019 heeft de AP, net als in voorgaande jaren, deelgenomen aan verschillende Europese toezichthoudende groepen op het gebied van politie, justitie en grensbewaking. Het gaat onder meer om het toezicht op de uitwisseling van persoonsgegevens met Europol en op het gebruik van een aantal grootschalige Europese informatiesystemen.

Ook namen wij in 2019 deel aan de eerste bijeenkomst van het nieuwe Coordinated Supervision Committee (CSC), waarin het gecoördineerde toezicht op Eurojust en het Europese IMI-informatiesysteem zal worden vormgegeven.

Verder hebben wij in 2019 3 onderzoeken op het terrein van politie en justitie uitgevoerd, waaronder 1 Schengen-evaluatie. Samen met de Europese Commissie controleren de EU-privacytoezichthouders hierbij ter plaatse in een lidstaat of deze de Schengen-regelgeving goed naleeft. Een aantal in 2019 gestarte onderzoeken loopt nog.

→ Zie verder: hoofdstuk 11 – Autoriteit Persoonsgegevens internationaal

Interne organisatie

Voor de AP als toezichthouder was 2019 ook een jaar waarin het aantal medewerkers verder is gegroeid. En waarin we de organisatie verder hebben versterkt. Zo hebben we een informatievoorzieningsberaad ingesteld dat onder meer moet leiden tot heldere prioritering, planvorming en sturing op ICT-gebied.

Verder hebben wij ons voorbereid op de inwerkingtreding van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra). Deze wet trekt de rechtspositie van rijksambtenaren zo veel mogelijk gelijk met die van werknemers in het bedrijfsleven op grond van het private arbeidsrecht.

→ Zie verder: hoofdstuk 7 – Organisatie

Vooruitblik 2020

De samenleving is de afgelopen jaren wezenlijk veranderd door digitalisering en technologische innovatie. Om dataprotectie in onze digitale samenleving te borgen, hebben wij ervoor gekozen om drie focusgebieden te kiezen voor ons toezicht de komende jaren. Die gebieden zijn gebaseerd op de ontwikkelingen en risico's die wij zien.

Aanpak focusgebieden en reguliere werkzaamheden

Zoals beschreven in het visiedocument *AP Focus 2020-2023*, kiezen wij voor de volgende drie focusgebieden: (1) datahandel, (2) digitale overheid en (3) AI & algoritmes. Deze focusgebieden krijgen de komende jaren de nadruk in ons toezicht. Dat betekent dat we ons zo veel mogelijk op deze gebieden richten bij onze kennisopbouw en onderzoeken. Maar natuurlijk hebben we ook veel aandacht voor onze reguliere werkzaamheden, zoals privacyklachten behandelen, datalekmeldingen verwerken, FG's ondersteunen en wetgevingsadviezen geven.

Extern onderzoek

Om nieuwe ontwikkelingen te signaleren, risico's te identificeren en effectief op te treden is een robuuste toezichthouder met voldoende mankracht en middelen noodzakelijk. Na ruim een jaar ervaring met de AVG is duidelijk geworden dat de AP in de praktijk tegen verschillende knelpunten aanloopt. Wij kunnen daardoor onze taken niet naar behoren uitvoeren. Daarom heeft de minister voor Rechtsbescherming in 2019 aangekondigd samen met ons opdracht te geven voor een extern onderzoek naar de financiering van de AP. Doel van het onderzoek is om een gezonde basis te creëren voor de financiering die past bij een goede taakvervulling van de AP. Het onderzoek vindt in de eerste helft van 2020 plaats.

Verdere professionalisering interne organisatie

Als kennisorganisatie zijn wij afhankelijk van de inzet van onze medewerkers. Wij willen ons daarom de komende jaren verder ontwikkelen tot een slagvaardige toezichthouder en een werkgever waar talent graag wil komen werken, waar medewerkers zich kunnen ontwikkelen en waar zij veel werkgegluk ervaren binnen een cultuur van openheid en vertrouwen.

Hiertoe starten we met een AP-breed opleidingsprogramma met opleidingen voor zowel nieuwe als bestaande medewerkers. Ook zetten we een leiderschapsprogramma op voor het management. Tot slot zetten we extra stappen om het ziekteverzuim terug te dringen, vanuit de gedachte dat een gezonde medewerker de verantwoordelijkheid is van ons allemaal.

Een ander belangrijk moment is de verhuizing van de AP naar een ander pand. Hierdoor zullen we als organisatie niet meer verspreid zitten over meerdere gebouwen. Wij verwachten dat deze gezamenlijke huisvesting zal bijdragen aan meer synergie tussen werkzaamheden en processen. Daarnaast zullen de verzelfstandiging en eigen rechtspersoonlijkheid van de AP verdere optimalisering vergen, vooral op het

gebied van administratie en ICT. Zo is de AP voornemens haar ICT uit te besteden bij een rijksbrede voorziening. De AP verwacht hiermee een kwaliteitsimpuls te bewerkstelligen.

Invloed Coronacrisis

Dit jaarverslag is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

De AP wordt nagenoeg volledig gefinancierd vanuit een jaarlijkse bijdrage van het ministerie van JenV. De Coronacrisis is niet van invloed op de hoogte van deze inputfinanciering. Bij het opstellen van dit jaarverslag bestaat niet het beeld, dat de uitvoering van de wettelijke taak, dan wel de omvang daarvan, negatief door de Coronacrisis wordt beïnvloed. Integendeel, het Informatie- en Meldpunt Privacy ontvangt bijvoorbeeld juist vanwege het coronavirus veel vragen over o.a. de overdracht van het medisch dossier van patiënten, de ontwikkeling van de "Corona-apps" en het gebruik van videobellen bij het thuiswerken. De reeds in het jaarverslag beschreven risico's ondergaan geen wijziging vanwege de Coronacrisis. Wel moeten in vrij beperkte mate kosten gemaakt worden om het thuiswerken door alle AP-medewerkers te faciliteren.

Hoofdstuk 2 – Overheid en politiek

De overheid is een van de grootste verwerkers van persoonsgegevens. Natuurlijk hebben overheidsinstanties persoonsgegevens nodig om hun taken uit te voeren. Maar zij moeten zich hierbij wel aan de privacywetgeving houden. We moeten er met z'n allen op kunnen vertrouwen dat de overheid zorgvuldig met onze gegevens omgaat, vooral omdat we meestal verplicht zijn om onze gegevens af te staan. In 2019 legde de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) de focus op de beveiliging van de persoonsgegevens bij de overheid.

60

procent

De AP deed onderzoek naar datalekregisters bij de overheid. Slechts 60% van de onderzochte registers bevatte alle verplichte informatie.

10

tips

De AP gaf 10 praktische tips voor betere registraties van datalekken.

[plaatje/symbool]

smart cities

De AP kondigde onderzoek aan naar de ontwikkeling van smart cities (slimme steden).

Datalekken bij de overheid

Datalekken bij de overheid kunnen grote impact hebben op mensen. Het gaat namelijk vaak om gevoelige persoonsgegevens, zoals het BSN en gegevens over zorg en maatschappelijke dienstverlening. Ook hebben mensen geen andere keus dan hun gegevens te delen met de overheid, want ze kunnen niet terecht bij een alternatieve dienstverlener. De AP had daarom in 2019 extra aandacht voor datalekken bij de overheid.

Onderzoek datalekregisters

Het is belangrijk dat organisaties leren van hun eerdere datalekken en maatregelen nemen om de kans op nieuwe datalekken te verminderen. Om dit te stimuleren, zijn organisaties verplicht een datalekregister bij te houden.

Begin 2019 deed de AP een verkennend onderzoek naar de datalekregisters van 26 uiteenlopende overheidsorganisaties. De AP constateerde dat de kwaliteit van de registers bij deze organisaties enorm uiteenliep.

Slechts 60% van de onderzochte registers bevatte een complete omschrijving van de verplichte elementen van een datalekmelding (de feiten, de gevolgen en de genomen maatregelen). Ook hadden de organisaties vaak geen strakke regels om datalekken te registreren, wat het lastig maakt om structurele fouten aan te pakken.

Op basis van de onderzoeksresultaten publiceerde de AP tien praktische tips voor betere registraties van datalekken.

→ [Kwaliteit datalekregister bij overheidsorganisaties loopt nog uiteen](#)

“Datalekken zijn nog steeds een groot privacyprobleem. Als organisaties een adequate datalekregistratie bijhouden, kan dat helpen om nieuwe inbreuken te verminderen.”

Aleid Wolfsen, voorzitter van de Autoriteit Persoonsgegevens

Datalekrapportage

Sinds de invoering van de meldplicht datalekken staat de sector overheid steevast in de top 3 van sectoren met de meeste meldingen. In de datalekrapportage over 2019 besteedde de AP daarom speciale aandacht aan datalekken bij de overheid.

In 2019 ontving de AP 4.624 datalekmeldingen uit de sector overheid. Dit zijn 27% meer meldingen dan in 2018. Het grootste aantal datalekmeldingen binnen de sector was afkomstig van gemeenten (33%), gevolgd door de Rijksoverheid (25%) en verplichte sociale verzekeringen (20%). Het meest voorkomende datalek was het versturen of afgeven van persoonsgegevens aan de verkeerde ontvanger (70%).

→ [Datalekrapportage 2019](#)

Tip van de AP: veilig e-mailen

Zorg ervoor dat u gevoelige persoonsgegevens nooit onbeveiligd mailt naar externe partijen. Door menselijke fouten kunnen deze gegevens namelijk bij een verkeerde ontvanger terecht komen, bijvoorbeeld door een typfout in het e-mailadres of door een verkeerde geadresseerde aan te klikken. Dit soort incidenten kunt u voorkomen door de gevoelige gegevens als bijlage op te nemen in het e-mailbericht en deze bijlage te versleutelen met een wachtwoord. Of door de communicatie via een beveiligd portaal te laten verlopen.

Onderzoeken UWV

Het UWV verwerkt heel veel persoonsgegevens, waaronder gegevens over iemands gezondheid (zoals ziekteverzuim). Voor de verwerking van deze gevoelige gegevens gelden extra strenge regels. Cliënten van het UWV moeten erop kunnen vertrouwen dat het UWV hun gegevens goed beschermt. Zowel door ervoor te zorgen dat onbevoegden deze gegevens niet verwerken als door de gegevens goed te beveiligen.

Onderzoek gezondheidsgegevens

In augustus 2019 maakte de AP bekend dat het UWV de werkwijze voor verzuimbeheer had aangepast. Tijdens eerder onderzoek constateerde de AP dat medewerkers verzuimbeheersing onbevoegd gezondheidsgegevens verwerkten om te beoordelen of iemand in aanmerking kwam voor een Ziektewetuitkering. Dit mag echter alleen als dit onder verantwoordelijkheid van een arts gebeurt, bijvoorbeeld een verzekeringsarts.

→ [UWV heeft werkwijze verzuimbeheer aangepast na onderzoek AP](#)

Onderzoek beveiliging

Uiterlijk 31 oktober 2019 moest het UWV de beveiliging van het werkgeversportaal op orde hebben. In oktober 2018 had de AP het UWV daarvoor een last onder dwangsom opgelegd. Het UWV vroeg echter

uitstel aan de AP. Hierop heeft de AP het UWV onder voorwaarden eenmalig uitstel gegeven tot 1 maart 2020. Als het UWV de gevraagde maatregelen dan niet op orde heeft, moet het UWV een dwangsom betalen.

→ [AP dwingt UWV met sanctie gegevens beter te beveiligen](#)

Belastingdienst

De Belastingdienst heeft heel veel informatie over alle Nederlanders. Iedereen moet erop kunnen vertrouwen dat de Belastingdienst die gegevens goed beveiligt. In oktober 2019 liet de AP weten dat de afdeling Datafundamenten & Analytics van de Belastingdienst voldoende verbetermaatregelen had genomen om de gebrekkige beveiliging van informatie op orde te brengen.

Dit concludeerde de AP na een vervolgonderzoek. De AP startte een eerste onderzoek naar de afdeling van de Belastingdienst na een uitzending van Zembra in februari 2017. Toen trof de AP op drie fronten tekortkomingen in de beveiliging aan. Bijvoorbeeld dat gegevens ongemerkt konden worden gekopieerd of naar buiten gebracht.

De afdeling Datafundamenten & Analytics beschikt over een enorme hoeveelheid gevoelige persoonsgegevens. Bijvoorbeeld over inkomstenbelasting, omzetbelasting, vennootschapsbelasting en bezwaarschriften. De afdeling analyseert deze intern beschikbare data van de Belastingdienst om de gegevens beter te kunnen gebruiken.

→ [Belastingdienst heeft voldoende maatregelen getroffen om informatie te beveiligen](#)

Verkenning smart cities

Mensen digitaal volgen op openbare plekken is een forse inbreuk op hun privacy. En als er bijvoorbeeld een datalek is, gaat het direct ook om persoonsgegevens van heel veel burgers. De AP kondigde daarom in oktober 2019 een verkennend onderzoek aan naar de ontwikkeling van smart cities (slimme steden). De AP kijkt hierbij naar de manier waarop gemeenten in de ontwikkelingsfase omgaan met de privacy van bewoners en bezoekers.

Smart cities zijn stedelijke gebieden die technologie gebruiken om oplossingen te vinden voor bijvoorbeeld mobiliteit, energie, veiligheid en huisvesting. Gemeenten zoeken steeds meer naar datagedreven oplossingen. Zij verzamelen data of combineren data op nieuwe manieren.

Daarbij gaat het vaak om verwerking van persoonsgegevens. De AP wil met het verkennend onderzoek inzicht krijgen in de verwerkingen van persoonsgegevens die binnen deze smart cities worden ontwikkeld en toegepast.

→ [Waarborg privacy in de ontwikkeling van Smart Cities](#)

Advies preventieve schuldhulpverlening

Gemeenten zien dat mensen met schulden vaak lang wachten voor ze om hulp vragen. Daarom wil het kabinet dat gemeenten voortaan eerder hulp kunnen bieden, al zodra iemand betalingsachterstanden heeft. Een wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening moet dit mogelijk maken. De AP heeft in juli 2019 geadviseerd over dit wetsvoorstel.

Het plan is dat gemeenten mensen ongevraagd gaan benaderen. Dit kan inbreuk maken op hun privacy. Net als de uitwisseling van gegevens die hieraan voorafgaat. Mensen met schulden helpen is een belangrijke taak van de gemeente. Maar dit moet wel met respect voor de privacy van deze mensen gebeuren.

De AP is erover te spreken dat de preventieve schuldhulpverlening nu wettelijk wordt geregeld. Zodat voor iedereen duidelijk is wat wel en niet mag. De AP adviseert om het voorstel wel op een aantal punten aan te passen, zodat het volledig voldoet aan de privacywetgeving.

→ AP adviseert over preventieve schuldhulpverlening door gemeenten

Onderzoek microtargeting

In februari 2019 liet de AP weten onderzoek te doen naar de manier waarop politieke partijen omgaan met persoonsgegevens tijdens verkiezingscampagnes. De AP richt zich daarbij vooral op microtargeting: politieke partijen die zelf (groepen van) kiezers gericht benaderen, bijvoorbeeld via sociale media ofwel daarvoor organisaties inhuren.

Iemands politieke voorkeur is een bijzonder persoonsgegeven, dat volgens de privacywetgeving extra goed moet worden beschermd. Daarom mogen politieke partijen gegevens van hun leden niet zomaar delen met organisaties waarmee ze samenwerken. Ook van potentiële leden of kiezers mogen niet zomaar persoonsgegevens worden verwerkt die over hun politieke overtuiging gaan.

De AP heeft alle politieke partijen aangeschreven om hen bewust te maken van deze regels voor het gebruik van persoonsgegevens tijdens verkiezingscampagnes. De AP zal het onderwerp, gezien de geplande Tweede Kamerverkiezingen in 2021, gestructureerd blijven monitoren.

→ Verkennd onderzoek naar gebruik persoonsgegevens in verkiezingscampagnes

Meldpunt linkse leraren

In maart 2019 ontstond er maatschappelijke onrust over het 'Meldpunt indoctrinatie op scholen & universiteiten' (in de media vaak 'Meldpunt linkse leraren' genoemd) van het Renaissance Instituut, het wetenschappelijk bureau van het Forum voor Democratie.

Dit instituut had een oproep gedaan om ervaringen te delen over leraren (zoals 'vooringenomen toetsen' en 'partijdige docenten'). De AP concludeerde dat op deze manier informatie verzameld zou kunnen worden over bijvoorbeeld politieke opvattingen van deze docenten – en dat mag niet zomaar.

Iemands politieke opvatting is namelijk een bijzonder persoonsgegeven. Organisaties mogen bijzondere persoonsgegevens alleen onder zeer strenge voorwaarden verwerken. De AP heeft het Renaissance Instituut hier in een brief op gewezen.

Het Renaissance Instituut gaf daarop aan dat het niet de bedoeling was lijsten met persoonsgegevens van docenten aan te leggen en paste naar aanleiding van de brief van de AP de oproep op de website aan. Mocht het nodig zijn, dan doet de AP verder onderzoek bij dit meldpunt of soortelijke meldpunten.

Hoofdstuk 3 – Gezondheid en zorg

Goede zorg verlenen betekent óók zorgvuldig omgaan met de persoonsgegevens van patiënten. Gegevens over onze gezondheid behoren immers tot de gevoeligste persoonsgegevens die er zijn. Daarom is het uiterst belangrijk om medische gegevens goed te beveiligen. Zodat er bijvoorbeeld geen gegevens op straat komen te liggen, onbevoegden niet zomaar in onze medische dossiers kunnen neuzen en gegevens over psychische aandoeningen vertrouwelijk blijven. In 2019 legde de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) de focus op de beveiliging van medische gegevens.

460.000

euro

De AP legde het HagaZiekenhuis een boete op van 460.000 euro voor onvoldoende interne beveiliging van patiëntendossiers.

11

ziekenhuizen

De AP onderzocht in 11 ziekenhuizen hoe de FG – de interne privacytoezichthouder – daar functioneerde.

50.000

euro

Zorgverzekeraar Menzis moest een dwangsom van 50.000 euro betalen vanwege onzorgvuldige verwerking van medische gegevens.

Boete voor HagaZiekenhuis

Als je in alle vertrouwelijkheid met je arts praat over wat je mankeert, wil je natuurlijk dat dat tussen jou en de arts blijft. En niet dat allerlei anderen, die niets met jouw behandeling te maken hebben, in je dossier gaan snuffelen. Bij het HagaZiekenhuis ging dat mis.

Uit onderzoek van de AP bleek dat tientallen medewerkers van het ziekenhuis onnodig het medisch dossier van een bekende Nederlander hadden ingezien. De AP legde het HagaZiekenhuis in juli 2019 daarom een boete op van 460.000 euro voor onvoldoende interne beveiliging van patiëntendossiers.

Om het ziekenhuis te dwingen de beveiliging van patiëntendossiers te verbeteren, legde de AP het HagaZiekenhuis tegelijkertijd een last onder dwangsom op. Het ziekenhuis had tot 2 oktober 2019 de tijd om de beveiliging te verbeteren en heeft hieraan inmiddels voldaan.

→ [Haga beboet voor onvoldoende interne beveiliging patiëntendossiers](#)

“De relatie tussen een zorgverlener en een patiënt hoort volstrekt vertrouwelijk te zijn. Ook binnen de muren van een ziekenhuis. Het maakt daarbij niet uit wie je bent.”

Aleid Wolfsen, voorzitter van de AP

FG's in ziekenhuizen

Bepaalde bedrijven en organisaties – zoals ziekenhuizen – zijn verplicht een functionaris gegevensbescherming (FG) aan te stellen. Dit is iemand die binnen de organisatie toezicht houdt op de privacywetgeving. Voor de AP zijn goed functionerende FG's heel waardevol, omdat zij de AP helpen om adequaat toezicht te houden. En dat komt ten goede aan ieders privacy. Bijvoorbeeld die van ziekenhuispatiënten.

In juni 2019 liet de AP weten een verkennend onderzoek te hebben gedaan naar het functioneren van FG's in elf ziekenhuizen. De conclusie van de AP was dat FG's goed op weg waren om zich een volwaardige positie te verwerven. Deze FG's gaven een goede invulling aan hun wettelijke taken.

Wel konden voornamelijk kleinere ziekenhuizen zich nog verbeteren door meer schriftelijke waarborgen door te voeren. Op basis van het verkennend onderzoek publiceerde de AP aanbevelingen voor raden van bestuur van ziekenhuizen en aanbevelingen voor FG's.

→ FG's in ziekenhuizen opereren goed

Sancties voor Menzis en VGZ

Ook zorgverzekeraars moeten uiterst zorgvuldig omgaan met medische gegevens. Het is bijvoorbeeld van groot belang dat zij deze gegevens goed beveiligen. In november 2019 maakte de AP bekend in 2018 een last onder dwangsom te hebben opgelegd aan twee zorgverzekeraars, VGZ en Menzis.

Beide zorgverzekeraars waren onzorgvuldig bij de verwerking van medische gegevens. Zo was het autorisatiebeleid (welke personen toegang hebben tot medische gegevens) niet op orde, werd er niet goed gelogd en hadden marketingmedewerkers ten onrechte toegang tot gezondheidsgegevens van verzekerden.

Om ervoor te zorgen dat de zorgverzekeraars hun systemen zo inrichten dat zij ongeautoriseerde toegang tot persoonsgegevens voorkomen, legde de AP een last onder dwangsom op. Menzis voldeed niet op tijd aan de hele last, VGZ wel. De AP heeft daarom begin 2019 een dwangsom van €50.000 geïnd bij Menzis. De twee zorgverzekeraars hebben hun werkwijze inmiddels aangepast.

→ Sancties voor Menzis en VGZ voor overtreding van de privacywet

Datalekken in zorgsector

Sinds de meldplicht datalekken er is, ontvangt de AP zeer veel datalekmeldingen uit de zorgsector. In de eerste helft van 2019 was dat opnieuw zo. Dat was voor de AP reden om zorginstellingen tips te geven om een aantal veel voorkomende typen datalekken te voorkomen.

Het grootste aantal datalekmeldingen was afkomstig van ziekenhuizen en apotheken. De meeste meldingen werden gedaan na het verzenden van persoonsgegevens aan de verkeerde ontvanger.

Kleinere zorginstellingen, zoals gezondheids- en welzijnsorganisaties, maatschappelijke dienstverlening en tandartsen, meldden vaker datalekken door hacking, malware of phishing dan grotere zorginstellingen.

→ Zorgsector opnieuw koploper datalekmeldingen bij AP

“We hebben de afgelopen periode een aantal nare voorbeelden gezien van datalekken, die ontzettend vervelende gevolgen kunnen hebben voor de mensen om wie het gaat. Ziekenhuizen en andere zorginstellingen moeten daarom van privacybescherming een prioriteit maken.”

Monique Verdier, vicevoorzitter van de AP

Berisping voor Akwa GGZ

Gegevens over de gezondheid behoren tot de gevoeligste gegevens die er zijn. En dat geldt al helemaal voor gegevens over iemand psychische gezondheid. In december 2019 liet de AP weten de Alliantie kwaliteit in de geestelijke gezondheidszorg (Akwa GGZ) een berisping te hebben gegeven voor het verwerken van gezondheidsgegevens.

Volgens de privacywet is dit verboden. Verwerking mag alleen bij uitzondering. Akwa GGZ had een set met onvoldoende geanonimiseerde gezondheidsgegevens overgenomen van Stichting Benchmark GGZ (SBG). Deze gegevens waren dus nog te herleiden tot de betreffende patiënten.

SBG en Akwa GGZ doen kwaliteitsonderzoek in de geestelijke gezondheidszorg. Patiënten vullen op verzoek van de zorginstelling een vragenlijst in. Het doel is GGZ-aanbieders te vergelijken op behandelingsresultaat en klanttevredenheid.

Omdat SBG inmiddels niet meer bestaat als rechtspersoon, legde de AP alleen een handhavende maatregel op aan Akwa GGZ. Dat was in dit geval een berisping, omdat Akwa GGZ de dataset in quarantaine had geplaatst en daarna vernietigd.

→ [Berisping voor Akwa GGZ na overnemen ROM-data](#)

Medische gegevens in de cloud

Patiëntgegevens in de cloud, is dat wel veilig? In maart 2019 ontstond er maatschappelijke onrust over het bericht in de media dat medische gegevens van honderdduizenden Nederlanders in stilte waren verplaatst naar de cloud van Google. De AP startte hierop een verkennend onderzoek om te polsen of er mogelijk sprake was van een overtreding van de privacywet.

De AP vroeg hiertoe informatie op bij het bedrijf Medical Research Data Management (MRDM), dat in opdracht van een aantal Nederlandse ziekenhuizen patiëntgegevens in de cloud opslaat. MRDM gebruikt hiervoor een cloudplatform dat buiten de EU gevestigd is.

MRDM toonde aan dat de persoonsgegevens worden opgeslagen in Nederland. En dat in de contracten met het cloudplatform is gewaarborgd dat er geen internationale doorgifte plaatsvindt van persoonsgegevens aan landen buiten de EER. Daarnaast informeerde MRDM de AP over de beveiliging van de gegevens.

De AP concludeerde dat er van een privacyovertreding geen sprake leek te zijn. En dat daarom nader controlerend onderzoek op dat moment niet nodig was.

→ [AP stelt geen onderzoek in naar opslag medische gegevens in cloud](#)

Personeel testen op alcohol, drugs of geneesmiddelen

Mag een werkgever personeel onder werktijd testen op het gebruik van alcohol, drugs of geneesmiddelen? Nee, dat mag niet zomaar, stelde de AP in maart 2019. Het mag alleen als daar specifieke wetgeving voor is. Daarbij moet voldoende aandacht zijn voor de waarborgen die de inbreuk op de privacy van de werknemer minimaliseren.

De AP begrijpt dat werkgevers zich verantwoordelijk voelen voor de veiligheid op de werkvloer en dat problemen met alcohol, drugs en geneesmiddelen daarvoor een bedreiging kunnen vormen. Maar ze kunnen niet zomaar van alle medewerkers eisen dat ze meewerken aan een alcohol-, drugs- of geneesmiddelentest.

De resultaten van zulke tests zijn gezondheidsgegevens. En volgens de privacywet mogen organisaties deze gegevens alleen verwerken als daarvoor een wettelijke uitzondering bestaat. De AP kan zich goed voorstellen dat bedrijven die personeel met een risicovol beroep willen testen, de werkgever vragen om de wettelijke mogelijkheden hiervoor te onderzoeken. Zo'n wettelijke regeling bestaat al voor bijvoorbeeld piloten en schippers.

In januari 2020 liet de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in een Kamerbrief weten te gaan onderzoeken of er een wettelijke regeling kan komen voor alcohol- en drugstesten in specifieke situaties met een groot veiligheidsrisico.

→ Testen op alcohol, drugs of geneesmiddelen tijdens werktijd alleen met wettelijke regeling

Hoofdstuk 4 – Datahandel en direct marketing

Datahandelaren verzamelen op grote schaal onze persoonsgegevens. Zij verwerken die gegevens tot profielen en verkopen deze door. Dit kan ertoe leiden dat we ongemerkt worden gestuurd en ongevraagd direct marketing ontvangen. Ook bestaat het risico dat onze gegevens niet kloppen. Vaak hebben wij geen idee wat er met onze gegevens gebeurt – tot we bijvoorbeeld opeens geen lening of abonnement meer kunnen krijgen. In 2019 was datahandel daarom een van de aandachtsgebieden van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP).

525.000

euro

De AP legde de KNLTB een boete op van 525.000 euro voor het verkopen van persoonsgegevens aan sponsors.

1-7-2019

Kamer van Koophandel

Na kritiek van de AP stopte de KvK per 1 juli 2019 met de verkoop van Adresbestand Online.

175

websites

De AP controleerde 175 websites. Bijna de helft bleek niet op de juiste manier toestemming te vragen voor tracking cookies.

Boete voor KNLTB

Ongevraagd gebeld worden met aanbiedingen of reclamepost krijgen, dat overkwam leden van de tennisbond KNLTB. Verschillende leden dienden hierover een klacht in bij de AP. Na onderzoek besloot de AP eind 2019 om de KNLTB een boete op te leggen van 525.000 euro voor het verkopen van persoonsgegevens aan sponsors.

Begin maart 2020 kon de AP deze boete openbaar maken. De KNLTB kreeg de boete omdat de bond persoonsgegevens van een paar honderdduizend leden had verkocht aan twee sponsors. Die sponsors benaderden een deel van de KNLTB-leden vervolgens per post of telefoon met aanbiedingen.

Voor elke verwerking van persoonsgegevens moet de organisatie die ze verwerkt zich kunnen beroepen op een van de zes grondslagen uit de AVG. Bijvoorbeeld dat degene om wie het gaat toestemming heeft gegeven voor de verwerking. Verkoop van persoonsgegevens zonder toestemming is doorgaans verboden.

De KNLTB vond dat de bond een gerechtvaardigd belang had bij verkoop van de ledengegevens. De AP is het daarmee niet eens en oordeelde dat de KNLTB geen grondslag had om persoonsgegevens te verkopen aan sponsors. De KNLTB heeft bezwaar gemaakt tegen het boetebesluit. De AP gaat dit bezwaar beoordelen.

→ Boete voor tennisbond vanwege verkoop van persoonsgegevens

Kamer van Koophandel

Zzp'ers zitten vaak niet te wachten op ongevraagde aanbiedingen. Het informatieproduct 'Adressenbestand Online' van de Kamer van Koophandel was een van de producten waarmee organisaties nieuwe klanten konden werven. Bijvoorbeeld door gegevens uit dit bestand te gebruiken om mensen te benaderen met commerciële aanbiedingen. De AP kreeg veel klachten van zzp'ers die zulke ongevraagde aanbiedingen ontvingen. Vaak ging het om mensen van wie het zakelijke adres ook het privéadres was.

De AP constateerde hierop dat de verkoop van namen en adressen van zzp'ers en bestuurders in het product 'Adressenbestand Online' niet voldeed aan de privacyregels. Na deze kritiek stopte de Kamer van Koophandel per 1 juli 2019 met de verkoop van dit informatieproduct. De Kamer van Koophandel heeft toegezegd ook andere producten tegen het licht te houden en te beoordelen op privacyrisico's.

Handelsregister

De AP wil dat persoonsgegevens van mensen die zich inschrijven in het Handelsregister beter beschermd worden. Daarom pleitte de AP ook voor een wijziging van de Handelsregisterwet, door op eigen initiatief advies te geven aan de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat.

De AP kwam in het advies met concrete aanbevelingen voor aanpassingen in de Handelsregisterwet:

- kijk goed of alle informatieproducten de rechtszekerheid in het economisch verkeer dienen;
- stop met het leveren van producten die niet het algemene belang van de rechtszekerheid dienen, maar die alleen goed zijn voor het commerciële belang van een individueel bedrijf;
- lever riskante informatieproducten voortaan alleen nog aan erkende afnemers van wie de betrouwbaarheid is getoetst.

→ Kamer van Koophandel schrapt adressen-product na kritiek AP

Gebruik betaalgegevens voor reclame

Pinnen op het vliegveld? De bank stuurt een aanbieding voor een reisverzekering. Kinderbijslag gekregen? De bank biedt een spaarrekening aan voor het kind. In het voorjaar van 2019 maakte een bank bekend de betaalgegevens van klanten te willen gebruiken voor direct marketing.

De AP kreeg hierop veel telefoontjes en mails van verontruste mensen: mag dit wel? Dat was voor de AP reden om de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) een brief te sturen, om zo alle banken te wijzen op de privacyregels. Banken mogen hun klanten namelijk niet zomaar gepersonaliseerde aanbiedingen sturen op basis van hun betaalgegevens.

Katja Mur, bestuurslid van de AP: 'Betaalgegevens geven zo'n beetje een compleet beeld van iemands leven: waaraan besteed je je geld, van welke verenigingen ben je lid, met wie ga je om, welke patronen zijn zichtbaar? Daarom vindt de AP het belangrijk de bankensector te wijzen op de privacyregels.'

→ Banken mogen betaalgegevens niet zomaar gebruiken voor reclame

Tracking cookies & cookiewalls

Op internet volgen bedrijven elke stap die mensen zetten. Dat doen ze met tracking cookies (of

vergelijkbare volgsoftware als tracking pixels of fingerprinting). Websites die tracking cookies gebruiken, moeten hiervoor eerst toestemming vragen aan hun bezoekers.

Cookiewalls mogen niet

Vaak geven websites mensen geen echte keuze: wie de cookies weigert, krijgt geen toegang tot de site. Dit wordt ook wel een 'cookiewall' (cookiemuur) genoemd. In maart 2019 liet de AP weten dat cookiewalls niet mogen.

De toestemming van bezoekers is daarbij namelijk niet vrij gegeven, wat wel een vereiste is uit de AVG. Op grond van de AVG is toestemming niet 'vrij' als iemand geen echte of vrije keuze heeft. Of niet kan weigeren zonder nadelige gevolgen.

De AP kreeg tientallen klachten van websitebezoekers die na het weigeren van tracking cookies geen toegang kregen. De AP stuurde daarop de organisaties waarover de meeste klachten kwamen een brief met de normuitleg. Daarin kondigde de AP ook aan te gaan controleren of websites zich wel aan de regels houden.

→ [Websites moeten toegankelijk blijven bij weigeren tracking cookies](#)

Onderzoek tracking cookies

In december 2019 maakte de AP bekend bij 175 websites (van onder meer webshops, gemeenten en media) te hebben gecontroleerd of zij voldoen aan de eisen voor tracking cookies. Bijna de helft van de websites bleek niet op de juiste manier toestemming te vragen voor tracking cookies. Dit gold voor vrijwel alle gecontroleerde webshops.

De AP stuurde deze websites een waarschuwingsbrief. Ook kondigde de AP aan op korte termijn een onderzoek te starten naar het gebruik van cookies.

Tijdens de controle vond de AP ook een aantal websites met cookiewalls. Deze websites neemt de AP mee in een al lopend onderzoek naar cookiewalls.

→ [AP: veel websites vragen op onjuiste wijze toestemming voor plaatsen tracking cookies](#)

Twee van de meest voorkomende voorbeelden die niet aan de eisen van toestemming voldoen: (1) een vooraf met 'ja' aangevinkt hokje en (2) 'u gaat akkoord als u verder gaat op deze website' (of variaties daarop).

Hoofdstuk 5 – Financiën en fraude

Financiële gegevens zijn gevoelige gegevens, die veel kunnen zeggen over ons privéleven. Bijvoorbeeld hoeveel we verdienen, of we schulden hebben en waaraan we ons geld uitgeven. Daarom is het bijvoorbeeld belangrijk dat de privacy bij nieuwe betaaldiensten goed geregeld is. Een ander voorbeeld is dat er zorgvuldig moet worden omgegaan met kredietregistratie – ook omdat deze registratie grote gevolgen kan hebben voor mensen.

19-02-2019

PSD2

Op 19 februari 2019 is de nieuwe Europese betaalrichtlijn PSD2 in werking getreden in Nederland. De AP houdt toezicht op de privacyaspecten van PSD2.

11 miljoen

Nederlanders

Bijna 11 miljoen Nederlanders staan geregistreerd bij Bureau Kredietregistratie (BKR). De AP gaf advies om hun gegevens beter te beschermen.

[plaatje/symbool]

geen vergunning

De Fraudehelpdesk kreeg van de AP geen vergunning om strafrechtelijke gegevens te verwerken.

Toezicht op PSD2

PSD2 is de herziene versie van de Payment Services Directive (2007). Dit is de Europese wet (richtlijn) voor het betalingsverkeer van consumenten en bedrijven. Deze richtlijn is in Nederland geïmplementeerd in de Implementatiewet herziene richtlijn betaaldiensten. Op 19 februari 2019 is deze nieuwe wet in werking getreden.

Consumenten kunnen hierdoor nieuwe, innovatieve betaaldiensten gebruiken als zij dat willen. Dit brengt met zich mee dat niet alleen hun bank, maar ook andere partijen toegang kunnen krijgen tot hun betaalgegevens. En dat kan een privacyrisico zijn, omdat het vaak om gevoelige en gedetailleerde persoonsgegevens gaat. Bijvoorbeeld over iemands inkomen en koopgedrag.

PSD2 regelt dat de toegang tot de rekening veilig is. Zo schrijft PSD2 voor dat een nieuwe betaalinstelling een vergunning moet hebben van een toezichthouder in Nederland of een ander EU-land. De Nederlandse Bank (DNB) geeft deze vergunningen uit in Nederland.

Ook beschrijft PSD2 regels om de privacy van consumenten te beschermen. Tot slot definieert PSD2 een aantal technische normen. Deze normen gaan nog verder in op de beveiliging van transacties en de (technische) communicatie tussen de bank en de nieuwe partijen.

Meerdere toezichthouders

Het toezicht op PSD2 is verdeeld over verschillende toezichthouders. Naast de AP zijn dit de DNB, ACM en AFM. Het toezicht op de privacyaspecten van PSD2 ligt vooral bij de AP.

Omdat er raakvlakken zijn in het toezicht, ondertekenden DNB en de AP op 21 februari 2019 een samenwerkingsprotocol om effectief en efficiënt toezicht te houden en waar nodig onderling informatie uit te wisselen. Daarnaast is ook afgestemd met de andere toezichthouders.

Acties AP

Vanwege de gesignaleerde risico's vindt de AP het belangrijk om dicht op de ontwikkelingen te zitten en zichtbaar aanwezig te zijn in de sector. Dit draagt eraan bij dat de nog jonge sector zich van meet af aan 'privacyproof' ontwikkelt.

Met DNB is afgesproken om al tijdens de vergunningaanvraag te kijken of de PSD2-aanbieder persoonsgegevens wil gaan verwerken. In totaal verwacht DNB circa twintig vergunningaanvragen van partijen die rekeninginformatiediensten willen gaan aanbieden.

In 2019 heeft de AP verschillende gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van de sector om te achterhalen waarover de sector zich zorgen maakt en waartegen de sector in de praktijk aanloopt. Ten slotte heeft de AP samen met een aantal andere landen meegeschreven aan EDPB-guidelines.

→ [DNB en AP bezegelen samenwerking in toezicht op PSD2](#)

Kredietregistratie beter regelen

Bijna 11 miljoen Nederlanders staan geregistreerd bij Bureau Kredietregistratie (BKR) – iedereen die een krediet van 250 euro of meer heeft (bijvoorbeeld creditcard of roodstaan). Zo'n registratie kan grote gevolgen hebben, bijvoorbeeld dat iemand geen hypotheek kan krijgen.

Het is daarom heel belangrijk dat er zorgvuldig met de vastgelegde gegevens wordt omgegaan. Zodat een negatieve BKR-registratie bijvoorbeeld niet te lang blijft staan. Maar hier zijn geen wettelijke regels voor.

In december 2019 adviseerde de AP de minister van Financiën om nieuwe wetgeving in gang te zetten om de bij kredietregistratie vastgelegde persoonsgegevens beter te beschermen. Zodat duidelijk wordt wie wat wanneer mag met welke persoonsgegevens, wie het kredietstelsel beheert en hoe lang kredietgegevens nog mogen worden bewaard na afloop van een krediet.

De minister van Financiën heeft daarop toegezegd om in 2020 een wetsontwerp te presenteren met privacygaranties en nieuwe regels waaraan het BKR moet voldoen.

→ [AP bepleit wettelijke waarborgen voor kredietregistratie](#)

Geen vergunning voor Fraudehelpdesk

Ten onrechte als fraudeur te boek staan – het zal je maar overkomen. Om mensen tegen dit risico te beschermen, besloot de AP in juni 2019 om de Fraudehelpdesk geen vergunning te geven om strafrechtelijke gegevens te verwerken.

De Fraudehelpdesk was van plan om gegevens van mogelijke criminelen en fraudeurs te registreren en openbaar te maken. Het gaat hierbij om strafrechtelijke gegevens, die organisaties volgens de privacywetgeving alleen onder strenge voorwaarden mogen verwerken.

De aanvraag van de Fraudehelpdesk was echter niet zorgvuldig genoeg. De Fraudehelpdesk kon bijvoorbeeld niet goed onderbouwen waarom het noodzakelijk is om deze gegevens te verwerken. Daarom wees de AP de vergunningaanvraag af.

Aleid Wolfsen, voorzitter van de AP: "De AP vindt fraudebestrijding ontzettend belangrijk en we hebben dan ook uitgebreid overleg gevoerd met de Fraudehelpdesk, maar het moet wel goed geregeld en goed onderbouwd zijn. Op dat punt moet de Fraudehelpdesk haar huiswerk beter doen."

→ AP wijst vergunningaanvraag Fraudehelpdesk af

Hoofdstuk 6 – Internet en technologie

Veel van het gemak in ons leven komt door technologie en digitalisering. We hebben allemaal een smartphone en ook steeds meer andere ‘slimme’ apparaten. Hierdoor wordt steeds meer informatie over ons vastgelegd, zonder dat we precies weten wat er met die gegevens gebeurt. Dit maakt ons kwetsbaar. In deze digitale samenleving is de bescherming van persoonsgegevens – zoals goede beveiliging van onze gegevens – daarom essentieel.

[plaatje/symbool]

internet of things

De AP publiceerde een handleiding met privacytips voor bij internet of things-apparaten.

1^e

gedragscode

In 2019 keurde de AP de eerste AVG-gedragscode goed: de Data Pro Code van NLdigital.

[plaatje/symbool: vlag van Ierland?]

nieuw onderzoek

De AP heeft aan de privacytoezichthouder van Ierland gevraagd om nieuw onderzoek te doen naar Microsoft.

Privacy bij internet of things-apparaten

Het aantal apparaten met een internetverbinding in Nederlandse huishoudens groeit aanzienlijk. Deze internet of things-apparaten kunnen heel handig zijn, maar brengen ook privacyrisico's met zich mee. Daarom publiceerde de AP in juni 2019 een handleiding met tips om op te letten bij het kopen, installeren en gebruiken van een internet of things-apparaat.

Steeds meer apparaten zijn verbonden met het internet en kunnen onderling communiceren. Bijvoorbeeld smart tv's, auto's, wearables (zoals een smartwatch), speelgoed, koelkasten, muzieksystemen, lampen en thermostaten. Deze internet of things-apparaten verzamelen gegevens die veel over iemand kunnen zeggen.

Het privacyrisico is nog groter als kwetsbare personen het apparaat gebruiken, zoals kinderen. Of als het apparaat gevoelige gegevens registreert, zoals gegevens over de gezondheid of financiële gegevens. Een ander risico is de beveiliging. Als die niet in orde is, kunnen gegevens in verkeerde handen terechtkomen.

→ [AP geeft tips voor privacy bij internet of things-apparaten](#)

→ [Blog Aleid Wolfsen: de muren hebben oren](#)

“Wanneer u slimmer bent dan uw apparaten en zelf de regie neemt, geniet u pas echt van de voordelen van de moderne techniek.”

Aleid Wolfsen, voorzitter Autoriteit Persoonsgegevens

Gedragscode NLdigital goedgekeurd

Op 12 augustus 2019 keurde de AP de eerste AVG-gedragscode goed. Het ging om de Data Pro Code van NLdigital (voorheen Nederland ICT). In een gedragscode legt een branche of sector vast hoe zij met persoonsgegevens omgaan. Een gedragscode is een praktische vertaling van de AVG voor deze doelgroep. Vervolgens kan de branche of sector de AP vragen de gedragscode goed te keuren.

NLdigital vertegenwoordigt de ICT-sector, verwerkers van data. Met deze tool wordt het werken met de AVG makkelijker voor ondernemingen die optreden als verwerker van persoonsgegevens. Zij kunnen zich aansluiten bij deze gedragscode.

De AP heeft één voorbehoud gemaakt bij de goedkeuring: NLdigital moet nog een toezichthoudend orgaan oprichten. Dit orgaan, dat onder meer de naleving van de gedragscode controleert, is een nieuwe verplichting onder de AVG. Het orgaan moet worden geaccrediteerd door de AP of een andere Europese privacytoezichthouder.

→ [Ontwerpbesluit AP gedragscode Nederland ICT](#)

Nacontrole onderzoek Microsoft

Microsoft heeft de privacy van Windowsgebruikers verbeterd, liet de AP in augustus 2019 weten. Dat bleek uit een nacontrole door de AP van een eerder onderzoek. Bij deze nacontrole ontdekte de AP wel nieuwe verwerkingen van persoonsgegevens die mogelijk onrechtmatig zijn. Daarom heeft de AP aan de Ierse privacytoezichthouder gevraagd opnieuw onderzoek te doen.

De AP deed in 2017 onderzoek naar Windows Home en Pro. Microsoft bleek toen continu gegevens van gebruikers te verzamelen, bijvoorbeeld om gepersonaliseerde advertenties en aanbevelingen te tonen. Microsoft informeerde gebruikers hier niet duidelijk over. Daardoor konden mensen ook geen geldige toestemming geven voor het gebruik van hun gegevens.

In april 2018 heeft Microsoft op last van de AP aanpassingen doorgevoerd in Windows. Uit de nacontrole van de AP blijkt dat de wijzigingen hebben geleid tot een daadwerkelijke verbetering. Microsoft is de gemaakte afspraken nagekomen.

→ [Microsoft verbetert privacybescherming, nader onderzoek nodig](#)

Nieuwe richtlijnen voor TLS

Slechte beveiliging van persoonsgegevens kan leiden tot een datalek, met alle gevolgen van dien. Bijvoorbeeld misbruik van iemand gegevens voor identiteitsfraude. In april 2019 vroeg de AP daarom aandacht voor de vernieuwde ICT-beveiligingsrichtlijnen voor Transport Layer Security (TLS) van het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC).

De AP benadrukte dat organisaties die een TLS-configuratie gebruiken met instellingen die vallen onder het beveiligingsniveau 'uitfaseren', een risico lopen. De AP raadde deze organisaties onder meer aan een

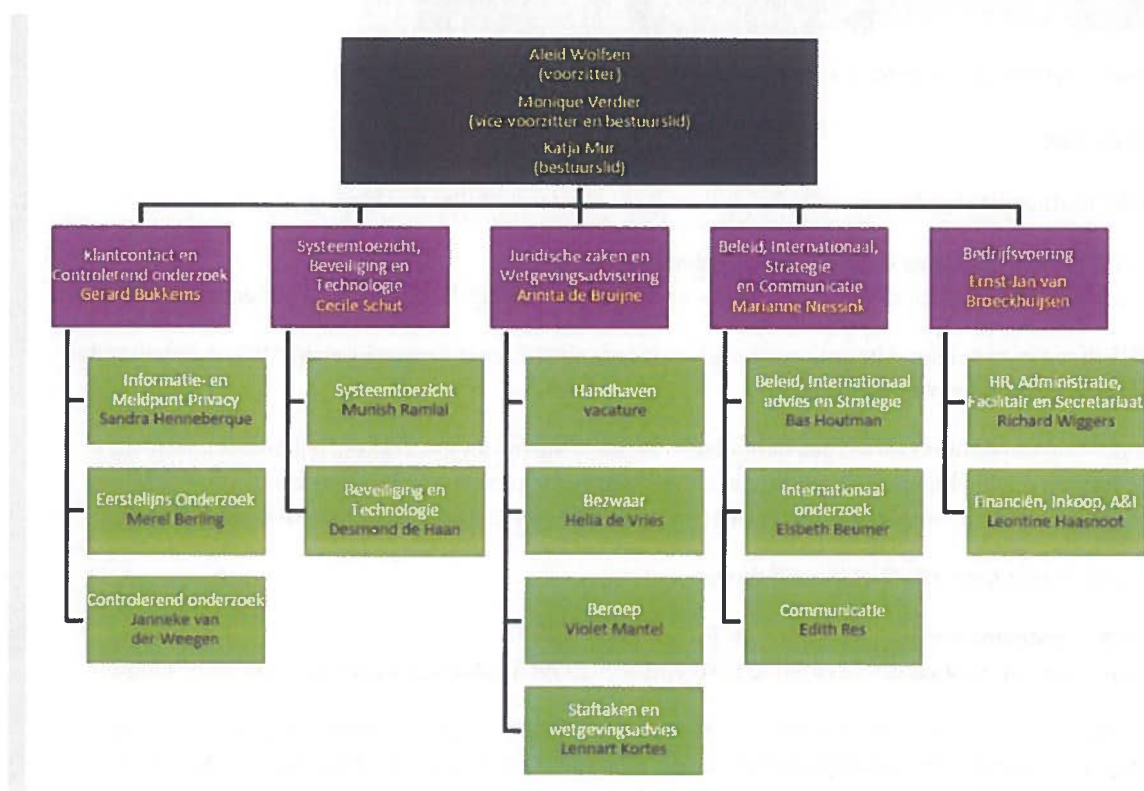
risicoanalyse uit te voeren, eventueel maatregelen te nemen om de risico's te beheersen en de configuratie op termijn aan te passen naar een beveiligingsniveau 'voldoende' of 'goed'.

→ [Nieuwe ICT-beveiligingsrichtlijnen voor Transport Layer Security \(TLS\)](#)

Hoofdstuk 7 – Organisatie

Het jaar 2019 was het eerste volledige jaar waarin de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) als zelfstandig bestuursorgaan met eigen rechtspersoonlijkheid haar wettelijke taken uitvoerde. Dit hoofdstuk beschrijft hoe de interne organisatie daartoe is ingericht. Daarnaast toont dit hoofdstuk de uitkomsten van de (interne) bedrijfsvoering, inclusief het financieel beheer en het inkoopbeheer. Tot slot staan hier de belangrijkste risico's voor de bedrijfsvoering benoemd.

Organogram

Bestuur

Het bestuur heeft de leiding over de AP-organisatie. Het bestuur bestaat uit een voorzitter en twee leden. De drie bestuursleden vormen een collegiaal bestuur. De voorzitter en de leden zijn betrokken bij alle werkzaamheden van de AP: toezicht, handhaving, klachtbehandeling, voorlichting en wetgevingsadvisering.

Monique Verdier (vicevoorzitter), Aleid Wolfsen (voorzitter) en Katja Mur (bestuurslid)

Directies

De AP bestaat uit vier directies. Onder de directies vallen verschillende afdelingen.

Directie Klantcontact en Controlerend Onderzoek (KCO)

De directie KCO bestaat uit het Informatie- en Meldpunt Privacy (IMP) en twee onderzoeksafdelingen.

IMP is het eerste aanspreekpunt voor burgers en organisaties met vragen over de AVG. Ook behandelt IMP privacyklachten van mensen.

De afdeling Eerstelijns Onderzoek beoordeelt alle meldingen van datalekken, behandelt complexe klachten en doet beknopt onderzoek naar aanleiding van klachten of datalekmeldingen. De afdeling Controlerend Onderzoek doet uitgebreider en complexer onderzoek naar mogelijke overtredingen.

Directeur van de directie KCO is Gerard Bukkems.

Directie Systeemtoezicht, Beveiliging en Technologie (SBT)

De directie SBT bestaat uit de afdeling Systeemtoezicht en de afdeling Beveiliging en Technologie.

De afdeling Systeemtoezicht houdt toezicht op de interne privacyprocessen van organisaties en is aanspreekpunt voor brancheorganisaties en FG's. Verder beoordeelt deze afdeling voorafgaande raadplegingen, vergunningaanvragen en privacyinstrumenten als gedragscodes.

Bij de afdeling Beveiliging en Technologie is de technologische privacyexpertise binnen de AP ondergebracht. De afdeling levert bijdragen aan de onderzoeken die de andere directies doen.

Directeur van de directie SBT is Cecile Schut.

Directie Juridische zaken en Wetgevingsadvisering (JZW)

De directie JZW is verantwoordelijk voor de sancties die de AP oplegt. Verder behandelt de directie bezwaarzaken en vertegenwoordigt de directie de AP bij de nationale en Europese rechter.

Daarnaast geeft de directie gevraagd en ongevraagd advies over privacyaspecten van nieuwe wet- en regelgeving. Verder maakt de directie de juridische analyses die de AP nodig heeft om de AVG eenduidig uit te leggen. Tot slot vallen de juridische staftaken onder deze directie, zoals contracten, convenanten, besluiten en WOB-verzoeken.

Directeur van de directie JZW is Annita de Bruijne (tot 1 oktober 2019: Thijs Drouen).

Directie Beleid, Internationaal, Strategie en Communicatie (BISC)

De directie BISC ontwikkelt het beleid en de (middel)langetermijnstrategie van de AP. Ook is de directie op internationaal gebied onder meer verantwoordelijk voor de behandeling van internationale zaken en het (gezamenlijke) toezicht op Europese informatiesystemen.

Verder verzorgt de directie de interne en externe communicatie, onder andere via woordvoering en voorlichtingscampagnes. Tot slot zijn de AP-brede bedrijfsvoeringstaken bij deze directie ondergebracht, zoals ICT, administratie, financiën en het secretariaat.

Directeur van de directie BISC is Marianne Niessink.

Raad van advies

De raad van advies van de AP adviseert over de hoofdlijnen van het beleid van de AP en over de bescherming van persoonsgegevens in het algemeen. De leden zijn afkomstige uit verschillende maatschappelijke sectoren. In 2019 is de AP 2 keer met de raad van advies bij elkaar gekomen.

De opzet van de raad van advies zal binnenkort wijzigen, mede omdat de AP nu een zbo met eigen rechtspersoonlijkheid is. De AP zal de raad van advies op meer punten om input vragen dan voorheen. Verder zijn de vergaderingen voortaan 4 keer per jaar. Tot slot vraagt de AP de individuele leden van de raad van advies om zich 2 keer per jaar beschikbaar te stellen als klankbord voor AP-medewerkers.

In 2019 waren de leden van de raad van advies:

Mevrouw drs. T.A. Maas-de Brouwer (voorzitter)

- Voorzitter Utrecht Development Board
- Voorzitter Alliantie Medezeggenschap en Governance
- Lid bestuur SIDN fonds
- Lid Accreditatie Commissie NVZD
- Lid bestuur stichting Vrienden Anne Frank Huis

De heer drs. H.G.M. Blocks

- Adviseur/bestuurder
- Oud-directeur Nederlandse Vereniging van Banken

De heer mr. G.W. van der Burg

- Voorzitter van het College van procureurs-generaal

Mevrouw prof. dr. H.M. Dupuis

- Emeritus hoogleraar medische ethiek, Universiteit van Leiden
- Voorzitter raad van toezicht Woonzorgcentra Haaglanden
- Voorzitter Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland
- Lid Adviescommissie Pakket van het Zorginstituut Nederland

Mevrouw prof. dr. M.M.M. van Eechoud

- Hoogleraar Informatierecht, Universiteit van Amsterdam/Instituut voor Informatierecht

De heer mr. T.H.J. Joustra

- Voorzitter Onderzoeksraad voor de Veiligheid

- Voorzitter raad van toezicht Rijksuniversiteit Groningen
- Voormalig Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding

De heer prof. mr. J. Legemaate (tot 1 november 2019)

- Hoogleraar gezondheidsrecht, AMC/Universiteit van Amsterdam

Mevrouw mr. C.E. Passchier

- Vicevoorzitter International Labour Organization (ILO)
- Werknemersvoorzitter ILO
- Lid Nationaal Contact Punt
- Voormalig vicevoorzitter FNV

Mevrouw ir. W.A.A. Peek-Vissers

- Algemeen directeur Dell Nederland

De heer drs. L.J.E. Smits

- Oud-directeur PBLQ

De heer drs. L.J. Wijngaarden

- Beroepscommissaris
- Voormalig CEO Postbank en CEO Nationale Nederlanden.

Doelmatigheidsparagraaf

De doelmatigheid betreft de relatie tussen de inzet van mensen en middelen (input) en de met deze inzet geleverde prestaties (output). Het streven is een zo groot mogelijke doelmatigheid (efficiency) te realiseren, door de wettelijke taken te verrichten met een minimale inzet van middelen.

De wettelijke grondslag van de taken van de AP is met ingang van 25 mei 2018 nagenoeg volledig herzien en de juridische grondslag van de AP zelf is naar aanleiding daarvan op 1 januari 2019 aangepast.

Als gevolg van deze recente wijzigingen zijn de gangbare (generieke) doelmatigheidsindicatoren (bijvoorbeeld ontwikkeling kostprijzen per product/productgroep, ontwikkeling gemiddeld uurtarief en personele inzet per product/productgroep) bij het schrijven van dit jaarverslag niet beschikbaar.

De in 2019 nog sterker oplopende werkvoorraden en doorlooptijden noodzaakten tot het in 2019 continu maken van scherpe keuzes bij de (interne) allocatie van mensen en middelen. Mede op basis van frequente rapportages over de budget-uitputting is tussentijds steeds bijgestuurd op het bereiken van een maximaal (ook: preventief) te bereiken maatschappelijk effect (outcome).

In control-statement

In de aanloop naar de inwerkingtreding van de (U)AVG en de eigen rechtspersoonlijkheid van de AP zijn meerdere ramingen opgesteld van de verwachte omvang van de wettelijke taak. De daartoe noodzakelijke inzet van mensen en middelen kon in 2019 slechts gedeeltelijk worden gefaciliteerd, omdat het aan de AP beschikbaar gestelde budget niet overeenkomstig is aangepast.

De daadwerkelijke omvang van de wettelijke taak in 2019 bleek bovendien aanzienlijk uit te stijgen boven deze ramingen.

In dat kader is in 2019 aangekondigd dat de minister voor Rechtsbescherming samen met de AP opdracht heeft gegeven voor een extern onderzoek naar de financiering van de AP. Doel van het onderzoek is om een gezonde basis te creëren voor de financiering die past bij een goede taakvervulling van de AP.

In combinatie met het feit dat de AP op 1 januari 2019 als zelfstandig bestuursorgaan met rechtspersoonlijkheid van start ging met een aanzienlijk balanstekort, leidt deze budgettaire krapte tot grote risico's voor de bedrijfsvoering. Mede ingegeven door deze problematiek is medio 2019 een uitvoerige risico-inventarisatie opgesteld.

De belangrijkste constatering daarvan luiden als volgt:

- Onvoldoende capaciteit in de preventieve sfeer voor naleving bevorderende wettelijke taken (beoordeling voorafgaande raadplegingen, gedragscodes opgesteld door brancheorganisaties, vergunningaanvragen voor het delen van strafrechtelijke gegevens tussen organisaties en certificeringsschema's op basis waarvan een certificerende instelling kan worden geaccrediteerd door de Raad voor Accreditatie om AVG-certificaten te verstrekken).
- Onvoldoende capaciteit om onderzoek te starten naar aanleiding van klachten en datalekmeldingen.
- Door gebrek aan capaciteit duren wel gestarte onderzoeken lang en is er geen gelegenheid om snel in te kunnen springen op signalen. Naast een tekort aan capaciteit voor het onderzoek zelf, ontbreekt het vooral ook aan extra capaciteit voor de latere stappen in het proces, zoals het opleggen van sancties, het eventueel behandelen van bezwaar- en beroepschriften en de inzet van handhavingscommunicatie.
- Onvoldoende capaciteit voor binding corporate rules of ad-hoccontracten voor de internationale doorgifte naar derde landen, waardoor wachttijden sterk oplopen.
- Risico van onvoldoende kennis van en zicht op nieuwe technologische ontwikkelingen (mogelijkheden van DNA, algoritmes, Internet of Things, blockchain en informatiebeveiliging), waardoor de AP pas laat op deze nieuwe ontwikkelingen kan reageren.
- Beperkte capaciteit voor de internationale aanpak van zaken (leidend toezichthouder bij grensoverschrijdende zaken, betrokken toezichthouder bij diverse onderzoeken naar met name een aantal grote techbedrijven en socialmediabedrijven).
- Oplopende werkvoorraad vanwege hoger dan geraamde klachteninstroom, waardoor de klachtbehandeling pas later dan wenselijk kan plaatsvinden.
- Onvoldoende mogelijkheden tot actief optreden vanwege een hoger dan geraamd aantal datalekmeldingen.
- Risico dat de externe mobiliteit te hoog wordt en investeringen in nieuwe medewerkers (opleidingstraject) niet renderen (AP als aantrekkelijke werkgever, werkdruk, doorgroeimogelijkheden).
- Het vinden van passende, andere huisvesting.
- De AP exploiteert momenteel haar ICT volledig in eigen beheer. Dit is in de huidige context een groeiende uitdaging door de groei van de AP en omdat informatievoorziening en ICT in steeds grotere mate een essentieel onderdeel vormen van het primaire proces van AP. Bovendien zijn sommige applicaties aan vervanging toe.

Al de bovenstaande constatering zijn terug te voeren tot een gebrek aan mensen en middelen en houden het risico in zich dat de AP onvoldoende invulling kan geven aan haar wettelijke taken. Andere risico's als gevolg daarvan zijn: imagoschade, dalen vertrouwen in de overheid, stijging ziekteverzuim, meer klachten bij de Nationale ombudsman, meer bezwaarzaken, uitholling rol toezichthouder, te lage pakkans, verlies aan invloed in Europa en toename van zaken vanwege de Wet dwangsom en beroep.

De AP is verantwoordelijk voor de opzet, het bestaan en de werking van haar risicobeheersings- en interne controlesystemen. Deze systemen hebben tot doel de realisatie van de operationele, strategische en financiële doelstellingen van de AP te monitoren en te beheersen. Daarnaast dienen de risicobeheersings- en controlesystemen naleving van relevante wet- en regelgeving te waarborgen.

De risicobeheersings- en controlesystemen hebben als doel om een redelijke mate van zekerheid te bereiken over de identificatie, monitoring en beheersing van risico's die de realisatie van de geformuleerde doelstellingen kunnen bedreigen.

Geconstateerd is dat in veel gevallen het aanbrengen van een scherpe focus, redenerend vanuit de eerder geformuleerde missie, voor veel van de geïdentificeerde risico's een belangrijke beheersmaatregel kan zijn. Met het opstellen en actief uitdragen van het visiedocument "Dataprotectie in een digitale omgeving" heeft de Autoriteit Persoonsgegevens deze intussen ook focus aangebracht. Voor die risico's die samenhangen met prioriteringsvraagstukken vanwege schaars beschikbare middelen blijkt deze focus zeer behulpzaam.

Bedrijfsvoeringsparagraaf

Financieel beheer

	Onderwerp	Planning	Doelstelling - norm	Uitkomst
3.I.1	Budget-uitputting .	Continu	Norm: exploitatieresultaat >- € 0	Het beoogd toegekende kader (kasbudget JenV) voor de AP in 2019 bedraagt € 22,2 mln. Het exploitatieresultaat over 2019 bedraagt € 31.375
3.I.2	Betaalgedrag	Continu	Betaalgedrag: 95% betaald binnen 30 dagen.	97.2%
3.I.3	Externe inhuur	Continu	De norm van 10% van het personele budget zal niet worden overschreden.	4%

Financieel resultaat 2019

De Autoriteit Persoonsgegevens heeft haar eerste boekjaar als zelfstandig bestuursorgaan met rechtspersoonlijkheid afgesloten met een positief exploitatieresultaat van € 31.375,-. Ten opzichte van begroting bleven de baten achter met ruim € 1,5 miljoen en konden tegelijkertijd de lasten ten opzichte van

de begroting eveneens met € 1,5 miljoen worden beperkt. De openingsbalans van 1 januari 2019 kende geen eigen vermogen. Op grond van de regelgeving wordt het volledige exploitatieresultaat ten gunste gebracht van de egaliseringsreserve (eigen vermogen). Het eigen vermogen bedraagt daarmee per ultimo 2019 € 31.375,-.

De belangrijkste reden voor het ontstaan van dit positieve exploitatieresultaat is het ten opzichte van de begroting fors achterblijven van het aantal medewerkers bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Omwille van de uitvoering van de wettelijke taken betekende dit wel, dat een hoger beroep op externe capaciteit gedaan moest worden dan voorzien bij het opstellen van de begroting.

Staat van baten en lasten 2020	
Omschrijving	Begroting 2020
Baten	
Omzet JenV	18.537.000
Omzet overige departementen	330.150
Omzet derden	0
Rentebaten	0
Vrijval voorzieningen	0
Bijzondere baten	0
Totaal baten	18.867.150
Lasten	
Apparaatkosten	24.953.538
-Personele kosten	19.821.477
<i>Waarvan eigen personeel</i>	<i>17.813.777</i>
<i>Waarvan inhuur externen</i>	<i>610.000</i>
<i>Waarvan overige personele kosten</i>	<i>1.397.700</i>
-Materiële kosten	5.132.061
<i>Waarvan apparaat ICT</i>	<i>2.057.500</i>
<i>Waarvan bijdrage aan SSO's</i>	<i>1.162.061</i>
<i>Waarvan overige materiële kosten</i>	<i>1.912.500</i>
Gerechtskosten	165.000
Rentelasten	0
Afschrijvingskosten	151.382
-Materieel	151.382
-Immaterieel	0
Overige lasten	40.900
-Dotaties voorzieningen	40.900
-Bijzondere lasten	0
Totaal lasten	25.310.820
Saldo van baten en lasten	-6.443.670

Inkoopbeheer

	Onderwerp	Planning	Stand van zaken	Uitkomst
3.III.1	Rechtmatigheid Inkoop	Continu		De noodzakelijke wijzigingen op het terrein van inkoop vanwege het verkrijgen van eigen rechtspersoonlijkheid zijn grotendeels doorgevoerd; het eigen inkoopbeleid met bijbehorende eigen inkoopkaders.
3.III.2	Inkoop buiten inkoopafdeling om	Continu		Inkoop buiten de inkoopafdeling om is gedurende 2019 verder ingeperkt.
3.III.3	Naleving motie-De Pater	Continu		Uitgangspunt binnen de AP is dat er geen externe inhuur plaatsvindt die boven deze norm komt (> € 225,- per uur) geen inhuur > € 225,- per uur

Integriteitsbeleid

De AP volgt de Gedragscode Integriteit Rijk.

Beveiligingsincidenten

Het proces voor het melden van mogelijke beveiligingsincidenten dat in 2018 is vastgesteld is in 2019 herzien en in samenspraak met de FG verder aangescherpt.

In 2019 zijn er 72 beveiligingsincidenten gemeld. Van deze beveiligingsincidenten waren er 39 waar het ging om persoonsgegevens en die zijn gekwalificeerd als datalek. Van deze 39 datalekken vielen er 3 onder de meldplicht.

Hoofdstuk 8 – Cijfers

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) is vanaf 1 januari 2019 een zelfstandig bestuursorgaan met eigen rechtspersoonlijkheid. Daardoor moet de AP in 2019 voor het eerst een baten-lastenstelsel voeren en een daarbij behorende jaarrekening opstellen.

Personeel en formatie

Formatie

Eind 2019 had de AP 191 medewerkers (182 fte). Begin 2019 waren dat er 167 (157 fte). In 2019 heeft AP twee arbeidsplaatsen gecreëerd voor medewerkers met een arbeidsbeperking.

In de brief aan de Tweede Kamer van 17 september 2019, over de taakuitbreiding en het groeiscenario van de AP, heeft de Minister voor Rechtsbescherming aangegeven dat er een gezamenlijk (tussen AP en JenV) extern onderzoek wordt gestart naar o.a. de omvang van het budget dat nodig is voor het uitvoeren van de aan de AP opgedragen wettelijke taken. De AP anticipeert niet op de uitkomsten van dit onderzoek, waarmee de verwachting is dat de personele omvang – en zeker in de eerste helft van 2020 – weinig zal afwijken van de genoemde 182 fte per ultimo 2019.

Bezetting

2018			2019		
Verdeling man/vrouw	Man: 35,9 %	Vrouw: 64,1%	Verdeling man/vrouw	Man: 36,5 %	Vrouw: 63,5%
Gemiddelde leeftijd	40,6 jaar		Gemiddelde leeftijd	39,7 jaar	
Gemiddeld aantal dienstjaren	5,2 jaar		Gemiddeld aantal dienstjaren	4,5 jaar	
Gemiddelde schaalwaarde	11		Gemiddelde schaalwaarde	11,5	
In-/uitstroom	Instroom 64 fte	Uitstroom: 20 fte	In-/uitstroom	Instroom: 45 fte	Uitstroom: 21 fte

Ziekteverzuim

2018		2019	
Ziekteverzuim:			
Verzuimpercentage	7,2%	Verzuimpercentage	7,1%
Kort (1-7 dagen)	1,2%	Kort (1-7 dagen)	0,8%
Middellang (8-42 dagen)	2,0%	Middellang (8-42 dagen)	1,1%
Lang (>42 dagen)	4,0%	Lang (>42 dagen)	4%

Productie

Productietabel

	2018	2019
Datalekken		

Datalekmeldingen bij AP	20.881	26.956
Datalekmeldingen EU	-	139
Klachten		
Totaal aantal klachten		27.854
Nationale klachten	11.413 (vanaf 25 mei 2018)	26.895
Internationale klachten	-	959
Inzet als betrokken toezichthouder	-	233
Bemiddeling	129	121
Interventies		
Interventies totaal	1.018	2.082
Nationaal n.a.v. datalekken	298	1.151
Nationaal n.a.v. klachten	720	866
Internationaal	-	65
Onderzoeken		
Nationale onderzoeken	16	56
Internationale onderzoeken	-	11
Onderzoeken politie & justitie (Europees)	-	3
Verkennde onderzoeken	-	7
Sectorbeelden	-	10
Handhaving		
Corrigerende maatregelen	5	7
Boete	1	4
Nacontrole en invordering	2	4
Rechtsbescherming		
Bezwaar	28	112
(Hoger) beroep	20	30
Voorlopige voorzieningen	0	5
Wetgevingsadviezen		
Adviesprojecten wetgeving	82	105
Naleving bevorderen		
Gedragcode en richtsnoeren	0	3
Naleving bevorderende gesprekken	-	359
Voorafgaande raadplegingen	7 (vanaf 25 mei 2018)	13
Vergunningen en modelprotocollen	2 (vanaf 25 mei 2018)	10
Vragen van functionarissen gegevensbescherming	1.600	1.576
Goedkeuren van instrumenten voor internationale doorgifte	6	8
Accreditatieverzoeken en certificering	-	0
Voorlichting en communicatie		

Informatieverzoeken	21.395	6.940
Mediacontacten	834	834
Verzoeken aan AP		
Wet dwangsom en beroep	3	2
Wob-verzoeken	22	26
Verzoek om inzage van persoonsgegevens bij de AP	8	13
Verzoek om verwijdering van persoonsgegevens bij de AP	0	5
Klachten over de AP		
Klachten over de AP	28	53

Datalekken

Datalekmeldingen bij AP

In 2019 ontving de AP 26.956 datalekmeldingen. Dat is een stijging van 29% ten opzichte van 2018. Sinds de invoering van de meldplicht datalekken in 2016 blijft het aantal meldingen stijgen. De AP ontving in 2019 25% meer meldingen naar aanleiding van hacking, phishing of malware-incidenten dan in 2018. Vooral grotere organisaties, die persoonsgegevens van veel mensen verwerken, lijken hier doelwit van.

De meeste meldingen kwamen uit de sector financiële dienstverlening (30%), gevolgd door de zorgsector (28%) en de sector openbaar bestuur (17%). Dit zijn ook de sectoren waarvan de AP in voorgaande jaren het grootste aantal datalekmeldingen ontving. Binnen deze top 3 is het aantal meldingen in de financiële sector ten opzichte van 2018 gestegen met 53%, het aantal meldingen in de zorgsector met 23% en het aantal meldingen in de sector openbaar bestuur met 27%.

→ Datalekmeldingen blijven stijgen

Datalekmeldingen EU

De AP behandelt ook grensoverschrijdende datalekmeldingen. Deze meldingen komen binnen via het meldloket datalekken van de AP of worden aangemeld bij een Europese collega-toezichthouder van de AP. De behandeling van datalekken kan gaan over de vraag of (1) sprake is van een datalek of eventueel van een beveiligingsincident, (2) een datalek gemeld had moeten worden, (3) de melding op tijd is gedaan en/of (4) de betrokkenen geïnformeerd hadden moeten worden over het datalek.

De AP ontving in 2019 63 grensoverschrijdende datalekken direct. Van Europese collega-toezichthouders ontving de AP in totaal 8 zaken waarin de AP de leidende toezichthouder was, 33 zaken waarin de AP een betrokken toezichthouder was en 34 zaken waar de AP na beoordeling uiteindelijk geen rol bleek te hebben. In totaal heeft de AP 40 grensoverschrijdende datalekken afgehandeld en zijn 3 onderzoeken gestart.

Klachten

De AP heeft in 2019 in totaal 27.854 klachten ontvangen. Het grootste deel hiervan (26.895) klachten) gaat om nationale klachten. Er zijn echter ook klachten met een grensoverschrijdend karakter. De AP heeft 959 van zulke internationale klachten ontvangen.

Nationale klachten

Mensen hebben het recht om een klacht in te dienen bij de AP als zij niet eens zijn met hoe een organisatie met hun persoonsgegevens omgaat. In 2019 kwamen er 26.895 nationale klachten bij de AP binnen. Dat is bijna 79% meer dan in 2018. De AP handelde in 2019 20.700 klachten af, zowel uit 2019 als nog uit 2018.

De meeste klachten (29%) gingen over een schending van een privacyrecht, zoals het recht op inzage en het recht op verwijdering. Mensen krijgen bijvoorbeeld geen (volledige) inzage in hun gegevens als ze dat vragen. Verder gingen veel klachten over ongevraagde reclame (15%) en over organisaties die persoonsgegevens doorgeven aan andere organisaties terwijl mensen dit niet weten of willen.

→ [Forse stijging privacyklachten in 2019](#)

Internationale klachten

Een deel van de privacyklachten heeft een grensoverschrijdend karakter. Ook dit aantal internationale klachten is sterk toegenomen. De AP heeft in 2019 959 internationale klachten ontvangen en beoordeeld. Hiervan zijn er 224 direct bij de AP binnengekomen. De overige klachten zijn binnengekomen via toezichthouders uit andere EU-lidstaten.

Het gaat hier om klachten over organisaties met grensoverschrijdende activiteiten of met meerdere vestigingen binnen de EU. Bij klachten over organisaties met het hoofdkantoor in Nederland, neemt de AP de leiding in het onderzoek. De AP is dan de zogeheten leidende toezichthouder. Bij de rest van de internationale klachten is een toezichthouder van een andere lidstaat de leidende toezichthouder.

Worden er in andere lidstaten ook mensen geraakt door de activiteiten van een internationale organisatie, dan zijn de toezichthouders in deze lidstaten de zogeheten betrokken toezichthouders. De leidende toezichthouder werkt samen met de betrokken toezichthouders. In 2019 was de AP bij 62 klachten de leidende toezichthouder en bij 143 klachten de betrokken toezichthouder.

In 2019 gingen de internationale klachten, net als de nationale klachten, vooral over een schending van een privacyrecht. Bij de internationale klachten gingen het vooral over verwijderingsverzoeken. Andere onderwerpen waren het privacybeleid van organisaties, toestemming en verwerking van het BSN.

Inzet als betrokken toezichthouder

Wanneer organisaties in meerdere EU-lidstaten actief zijn – omdat ze vestigingen in meerdere lidstaten hebben of omdat hun activiteiten mensen in verschillende lidstaten raken – kregen ze voorheen te maken met meerdere privacytoezichthouders. Door de AVG is dit veranderd. Nu hoeven organisaties die grensoverschrijdend gegevens verwerken, nog maar met één privacytoezichthouder zaken te doen.

Die wordt de 'leidende toezichthouder' genoemd. Dit is vrijwel altijd de toezichthouder van het land waar de hoofdvestiging van de organisatie is gevestigd. De leidende toezichthouder werkt samen met betrokken toezichthouders. Dit zijn de toezichthouders van de lidstaten waarin ook mensen worden geraakt door de activiteiten van de internationale organisatie.

Als de AP een betrokken toezichthouder is, heeft de AP niet de regie over de behandeling van een zaak. In deze zaken volgt de AP het verloop van de zaakbehandeling bij de leidende toezichthouder. Het zorgvuldig invullen van de rol als betrokken toezichthouder is van groot belang vanwege de grote impact van bepaalde zaken op burgers.

De inzet van de AP varieert van regelmatig contact hebben met de leidende toezichthouder tot specifieke onderzoekshandelingen verrichten voor de leidende toezichthouder. Het uitgangspunt is dat de AP in ieder geval meeleest op alle ontwerpbesluiten (*draft decisions*) van buitenlandse toezichthouders. In 2019 vervulde de AP in 233 internationale zaken de rol van betrokken toezichthouder.

Bemiddeling

In 2019 heeft de AP 121 bemiddelingsverzoeken ontvangen die gingen over een geschil tussen een burger en een zoekmachine. Mensen wilden dan bijvoorbeeld dat de zoekmachine hun persoonsgegevens

verwijderde uit de zoekresultaten. Na bemiddeling door de AP verwijderen zoekmachines doorgaans de gegevens.

Interventies

De AP heeft in 2019 in totaal 2.082 interventies gepleegd. Het grootste deel van de interventies (2.017) gaat om nationale interventies naar aanleiding van datalekken en klachten. Er zijn echter ook interventies naar aanleiding van datalekken en klachten met een grensoverschrijdend karakter. De AP heeft 65 van zulke internationale interventies gepleegd.

Nationale interventies

De AP kan ervoor kiezen om niet direct een officieel onderzoek te starten, maar een andere interventie toe te passen. Het betreft dan een lichtere vorm van onderzoek, die minder arbeidsintensief is, korter duurt en waarbij de AP contact legt met de organisatie die persoonsgegevens verwerkt.

Zo'n interventie is vaak al genoeg om een overtreding te laten stoppen. Gaat het om een interventie naar aanleiding van een klacht, dan informeert de AP degene die de klacht heeft ingediend over de interventie. Deze persoon heeft daarmee sneller een reactie op zijn of haar klacht dan wanneer de AP een onderzoek start.

Voorbeelden van interventies zijn een normoverdragend gesprek voeren met een organisatie, een brief sturen waarin de AP de norm uitlegt of een brief sturen waarin de AP de organisatie vraagt om nadere informatie te verstrekken.

In 2019 heeft de AP 1.151 datalekmeldingen op deze manier afgehandeld en 866 klachten.

Internationale interventies

De AP heeft in 2019 het merendeel van de afgeronde grensoverschrijdende klachtzaken (60 van de 96) beëindigd met een interventie. Ook bij de behandeling van datalekken en in de onderzoeken zelf vinden regelmatig interventies plaats. In totaal zijn er in 2019 65 internationale interventies geweest.

Onderzoeken

Nationale onderzoeken

De AP is bevoegd om op eigen initiatief onderzoeken te doen naar (mogelijke) schendingen van de AVG. Dit onderzoek legt de basis voor handhavende maatregelen. In 2019 is de AP 110 onderzoeken gestart (2018: 20).

Het aantal gestarte onderzoeken is in 2019 dus behoorlijk toegenomen. Sinds de inwerkingtreding van de AVG in 2018 heeft de AP nadrukkelijk ruimte gegeven aan organisaties om de nieuwe regels goed te implementeren. In 2019 heeft de AP meer nadruk gelegd op onderzoek en handhaving.

De AP heeft in 2019 56 onderzoeken afgerond. Bij 24 van de afgeronde onderzoeken heeft de AP een overtreding geconstateerd. Wat hiervoor een gepaste sanctie is, gaat de AP na in de eerste helft van 2020.

De AP doet ook onderzoeken die niet gericht zijn op handhaving, maar die zijn bedoeld om een beeld te krijgen van de naleving binnen sectoren. Zie verder: Verkennende onderzoeken.

Internationale onderzoeken

De internationale onderzoeken van de AP gaan over mogelijke schendingen van de AVG met een grensoverschrijdend aspect. In de praktijk zijn dit onderzoeken naar de verwerking van persoonsgegevens

door internationaal opererende organisaties. Of naar verwerkingen met een significante impact op betrokkenen (de mensen van wie gegevens worden verwerkt) in meerdere Europese landen.

Deze grensoverschrijdende onderzoeken zijn vaak complex en hebben een langere doorlooptijd dan de nationale onderzoeken. Dit heeft te maken met de noodzakelijke Europese afstemming, het feit dat het hoofdkantoor van veel grote ondernemingen in Nederland is gevestigd en de veelal grote groep betrokkenen.

De AP maakt daarom bij internationale onderzoeken geen strikt onderscheid tussen kortlopende en complexe onderzoeken, zoals de AP wel doet bij nationale onderzoeken. In 2019 heeft de AP in totaal 11 internationale onderzoeken afgerond.

Onderzoeken politie & justitie (Europees)

De AP neemt deel aan verschillende Europese toezichthoudende groepen op het gebied van politie, justitie en grensbewaking. Het gaat onder meer om het toezicht op de uitwisseling van persoonsgegevens met Europol en op het gebruik van een aantal grootschalige Europese informatiesystemen.

In 2019 heeft de AP 3 onderzoeken op het terrein van politie & justitie afgerond, waaronder 1 Schengen-evaluatie. Samen met de Europese Commissie controleren de EU-privacytoezichthouders hierbij ter plaatse in een lidstaat of de Schengen-regelgeving wel goed wordt nageleefd. Een aantal in 2019 gestarte onderzoeken loopt nog.

Verkennde onderzoeken

De AP doet verkennde onderzoeken om tijdig nieuwe ontwikkelingen te zien, als toezichthouder zichtbaar aanwezig te zijn op een actueel thema en om kennis op te bouwen. Wanneer de AP zo'n onderzoek aankondigt, komen organisaties vaak direct in actie. Daarmee zijn verkennde onderzoeken ook een effectief middel om de naleving te bevorderen. Wanneer mogelijk communiceert de AP over geconstateerde *best practices* en *bad practices*.

Afhankelijk van de uitkomsten van het verkennd onderzoek komen er eventuele vervolgacties, zoals een normoverdragend gesprek of een vervolgonderzoek. De inzichten uit een verkennd onderzoek vormen input voor risicoanalyses die de basis zijn van de risicosturing van de AP. De aanleiding voor een verkennd onderzoek kunnen klachten of signalen van buiten zijn, maar de AP kan ook uit zichzelf besluiten een onderzoek te doen.

In 2019 zijn de volgende 7 verkennde onderzoeken afgerond:

- datalekregistraties van overheidsorganisaties;
- privacybeleid van zorginstellingen;
- gebruik van persoonsgegevens door politieke partijen in verkiezingscampagnes;
- de positie van de FG in ziekenhuizen;
- de opslag van gegevens in een cloudplatform;
- verwerkersovereenkomsten;
- opvolgend verkennd onderzoek naar het gebruik van persoonsgegevens door politieke partijen in verkiezingscampagnes.

Sectorbeelden

De AP gebruikt sectorspecifieke kennis voor risicosturing in het toezicht. De AP werkt deze kennis uit in sectorbeelden. In 2019 heeft de AP voor 10 sectoren – zoals energie, onderwijs, vervoer – trends en ontwikkelingen in kaart gebracht. Deze sectorbeelden geven inzicht in belangrijke ontwikkelingen die de komende jaren gaan spelen.

Handhaving

Corrigerende maatregelen

De AP heeft in 2019 7 keer een corrigerende maatregel opgelegd. Het ging om 2 keer een last onder dwangsom, 3 keer een berisping en 2 keer een enkelvoudige last.

Boete

De AP kan organisaties die de AVG overtreden een boete opleggen van maximaal 20 miljoen euro of 4% van de totale wereldwijde jaaromzet, als dat meer is. De AP heeft in 2019 4 keer een boete opgelegd. Hiervan zijn 2 boetes nog niet openbaar gemaakt.

Nacontrole en invordering

Legt de AP een corrigerende maatregel op aan een organisatie, dan controleert de AP na een bepaalde termijn of de organisatie die maatregel naleeft. Doet de organisatie dat niet (op tijd)? En had de AP een last onder dwangsom opgelegd? Dan kan de AP deze dwangsom vervolgens invorderen.

In 2019 heeft de AP 4 nacontroles uitgevoerd. De AP heeft daarbij 1 keer een dwangsom ingevorderd, naar aanleiding van een in 2018 opgelegde last onder dwangsom.

Rechtsbescherming

Bezwaar

Wie het niet eens is met een besluit van de AP, kan bezwaar maken. Bijvoorbeeld een besluit van de AP om een klacht met het verzoek om een corrigerende maatregel af te wijzen of een besluit op een Wob-verzoek. In 2019 heeft de AP 112 keer beslist op bezwaar.

(Hoger) beroep en voorlopige voorzieningen

Wie het niet eens is met een besluit op bezwaar van de AP of een besluit over de goedkeuring van een gedragscode, kan in beroep gaan bij de sector Bestuursrecht van de rechtbank. Ook kan de betrokken partij aan de voorzieningenrechter vragen een voorlopige voorziening te treffen.

Zowel de betrokken partij als de AP kan tegen de uitspraak van de rechtbank op het beroepschrift hoger beroep instellen bij de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Is het niet mogelijk om naar de bestuursrechter te gaan, bijvoorbeeld omdat een beslissing van de AP geen besluit is in de zin van de Algemene wet bestuursrecht, dan kan iemand terecht bij de civiele rechter.

In 2019 is uitspraak gedaan in 23 (hoger)beroepszaken en civiele rechtbankprocedures. Verder zijn 7 procedures ingetrokken. Op 1 januari 2019 waren er 19 (hoger)beroepszaken in behandeling die voor deze datum waren gestart. Het aantal nieuwe (hoger)beroepszaken in 2019 is 56. Per 31 december 2019 zijn er 45 (hoger)beroepszaken die nog in behandeling zijn en doorlopen in 2020. Het totaal behandelde (hoger)beroepszaken in 2019 komt daarmee op 75.

In 2019 is uitspraak gedaan in 3 zaken over een voorlopige voorziening (vovo) of kortgedingen. Verder zijn 2 procedures ingetrokken. Per 31 december 2019 is er 1 vovo-zaak die nog in behandeling is. Het totaal behandelde vovo-zaken of kortgedingen in 2019 komt daarmee op 6.

Vanaf 25 mei 2018 kan tegen een bindend besluit van de European Data Protection Board (EDPB) een beroep tot nietigverklaring worden ingesteld bij het Gerecht, dat deel uitmaakt van het Hof van Justitie van de Europese Unie. In 2019 heeft de EDPB geen bindende besluiten vastgesteld.

→ Zie ook: Uitsprakenregister 2019

Wetgevingsadviezen

De AP moet om advies worden gevraagd over nationale regelgeving die over de verwerking van persoonsgegevens gaat. Daarnaast kan de AP zich uit eigen beweging uitspreken over nieuwe voorstellen. In 2019 heeft de AP 105 adviesprojecten afgerond. In 7 gevallen leidde een adviesproject niet tot een formeel schriftelijk advies. Bijvoorbeeld omdat de AP niet bevoegd bleek, een wetsvoorstel niet werd doorgezet of de AP volgens de wet een bepaald besluit 'ter kennisneming' ontving.

Naleving bevorderen

Gedragscodes en richtsnoeren

Gedragscodes zijn een vorm van zelfregulering. In een gedragscode legt een branche of sector de manier vast waarop deze omgaat met persoonsgegevens. Daarmee worden de algemene normen uit de AVG concreter voor deze specifieke branche of sector.

De AP heeft als taak om het opstellen van gedragscodes te bevorderen, over gedragscodes te adviseren en om gedragscodes goed te keuren wanneer deze voldoende waarborgen leveren voor de bescherming van persoonsgegevens.

In 2019 heeft de EDPB aanvullende richtlijnen gepubliceerd waarin is vastgelegd dat brancheorganisaties ervoor moeten zorgen dat er toezicht is op de naleving van de gedragscode door hun leden. De rol van de AP wordt dan vervolgens om toe te zien op dit toezicht, waaronder het beoordelen van de eisen aan het toezicht.

In 2019 heeft de AP zo'n 15 brancheorganisaties op weg geholpen om een gedragscode op te stellen. De AP heeft 1 gedragscode goedgekeurd, onder het voorbehoud dat deze brancheorganisatie nog geen toezichthoudend orgaan heeft aangesteld.

De AP merkt dat door de hoge kwaliteitseisen aan een AVG-gedragscode brancheorganisaties eerder gaan werken met 'richtsnoeren', als eerste stap naar een formele gedragscode. De AP ziet dat deze richtsnoeren effectief bijdragen aan de doorwerking van de AVG-normen in de sectoren. Er zijn tal van sectorale werkgroepen bezig om knelpunten gezamenlijk op te lossen en praktische handvatten te bieden. Dit komt de naleving van de AVG ten goede en zorgt voor duidelijkheid binnen een sector over de implementatie van de AVG.

Naleving bevorderende gesprekken

Een ander kanaal om naleving te bevorderen is overleg met branche- en beroepsorganisaties en andere verenigingen die veel te maken hebben met de AVG, zoals de VNG. Hierbij wordt ook afgestemd met VNO-NCW / MKB Nederland. Er zijn circa 230 brancheorganisaties aangesloten bij VNO-NCW.

In deze gesprekken worden branchespecifieke problemen bij het naleven van de AVG besproken, geeft de AP voorlichting en waar nodig guidance. Dit voorziet in een grote behoefte en is ook effectief. Direct contact neemt misverstanden over de AVG weg en biedt handelingsperspectief.

Ook kan de AP signalen van burgers (geaggregeerd) doorspelen naar deze vertegenwoordigende organisaties, zodat er binnen de hele branche aandacht kan worden besteed aan specifieke problematiek. Dit stimuleert dat branches leren van klachten van burgers. Ook kan de AP aan mensen die een klacht hebben ingediend laten weten dat hun klacht zin heeft gehad en dat de organisatie of sector aan de slag gaat om zaken te verbeteren.

In 2019 heeft de AP daarnaast 1 keer een waarschuwingsbrief verstuurd naar een brancheorganisatie met het verzoek de inhoud daarvan te delen met de leden. Dit is een effectieve manier om een bepaalde norm onder de aandacht van een branche te brengen.

Ook is het contact met de sector- en brancheorganisaties voor de AP een middel om op de hoogte te blijven van nieuwe ontwikkelingen en daarop goed te kunnen inspelen.

De AP geeft in bijzondere gevallen voorlichting of guidance aan individuele organisaties. Criterium is dat het moet gaan om organisaties die kampen met zeer specifieke vraagstukken met een mogelijk grote maatschappelijke impact. Ook besteedt de AP aandacht aan het MKB, bijvoorbeeld met een rondetafelgesprek over specifieke problemen in het MKB. Dit betrof in 2019 circa 20 vraagstukken.

Daarnaast onderhoudt de AP contacten met een aantal departementen en grote uitvoeringsorganisaties. Daarbij gaat het over specifieke rollen van bijvoorbeeld departementen om ervoor te zorgen dat in bepaalde branches de naleving verhoogd wordt of omdat voorwaardenscheppende maatregelen (nieuwe wet- en regelgeving, voorschrijven van nieuwe technologieën, etc.) aan de orde zijn.

Verder krijgt de AP vanuit deze organisaties soms het verzoek om al vroegtijdig guidance te geven over bepaalde initiatieven (zoals gebruik van blockchain, veranderingen in authenticatiemiddelen of identiteitsdocumenten, aanpak van fraude). Door vroegtijdige guidance van de AP kunnen initiatieven 'privacyproof' worden opgezet. Waar nodig kan de AP ook afstemming zoeken met andere Europese toezichthouders. In 2019 ging het in totaal om circa 15 organisaties, waarmee de AP gemiddeld 2 keer contact had.

In 2019 heeft de AP 359 naleving bevorderende gesprekken gevoerd. De verwachting is dat er ook in de komende jaren met sector-, branche- en individuele (grote) organisaties een vorm van regulier overleg blijft.

Voorafgaande raadplegingen

Organisaties zijn verplicht om een data protection impact assessment (DPIA) uit te voeren als zij van plan zijn een risicovolle gegevensverwerking te starten (artikel 36 AVG). Volgt uit de DPIA dat inderdaad sprake is van een hoog privacyrisico, en kan de organisatie geen afdoende maatregelen nemen om dit risico te beperken, dan moet de organisatie de AP om een voorafgaande raadpleging vragen. De AP beoordeelt dan of de voorgenomen verwerking in strijd is met de AVG en geeft advies. Gaat het om een gegevensverwerking in meerdere lidstaten, dan moet de AP de voorafgaande raadpleging Europees afstemmen (artikel 60 AVG).

De voorafgaande raadpleging is een nieuw instrument in de AVG. Het doel is ervoor te zorgen dat organisaties nieuwe datatoepassingen privacyvriendelijk ontwikkelen. De eerste ervaringen met het toepassen van dit instrument waren positief. In 2019 heeft de AP 13 voorafgaande raadplegingen afgehandeld.

Veelal bevatten deze raadplegingen bedrijfsvertrouwelijke informatie. Daarom maakt de AP de adviezen in de regel niet openbaar. Van 2 voorafgaande raadplegingen heeft de uitkomst de media gehaald. Dit betrof een advies van de AP over een nieuw paspoortontwerp zonder BSN op de voorkant en een advies over een nieuwe technologische mogelijkheid om bellen achter het stuur aan te pakken. In beide gevallen adviseerde de AP positief.

In de andere gevallen heeft de AP 5 keer negatief geadviseerd. In 6 gevallen is de aanvraag na contact met de AP ingetrokken of heeft de AP de aanvraag niet in behandeling genomen, bijvoorbeeld omdat de organisatie te weinig informatie verstrekke.

Vergunningen en modelprotocollen

De AP kan onder bepaalde omstandigheden een vergunning afgeven voor het verwerken van persoonsgegevens van strafrechtelijke aard door derden (artikel 33, vierde lid, onderdeel c van de UAVG). Het gaat hierbij veelal om zwarte lijsten die bijvoorbeeld winkeliersverenigingen en financiële ondernemingen gebruiken.

In 2019 heeft de AP guidance gegeven over de eisen waaraan een aanvraag voor een vergunning moet voldoen en gewerkt aan modelprotocollen. Denk aan een branchevereniging die een modelprotocol opstelt waarop leden een vergunningaanvraag kunnen afstemmen. Het werk in 2019 zal in 2020 leiden tot een efficiënte vergunningverlening aan meerdere organisaties tegelijkertijd.

Vragen van functionarissen gegevensbescherming

Volgens de AVG moeten bepaalde organisaties een functionaris gegevensbescherming (FG) – een interne privacytoezichthouder – aanstellen en deze bij de AP aanmelden. FG's kunnen de AP vragen stellen per e-mail en sinds maart 2019 ook via de speciale FG-telefoonlijn. In 2019 heeft de AP 1.576 vragen van FG's afgehandeld.

Goedkeuren van instrumenten voor internationale doorgifte

De bescherming van persoonsgegevens is niet in alle landen hetzelfde geregeld. Persoonsgegevens doorgeven vanuit Nederland naar het buitenland mag daarom alleen als een land voldoende bescherming biedt. Om gegevens te mogen doorgeven aan landen buiten de Europese Economische Ruimte (EER), kunnen internationaal opererende organisaties bindende bedrijfsvoorschriften (binding corporate rules, BCR) opstellen of een contract gebruiken.

De AP beoordeelt, samen met de andere EU-privacytoezichthouders, of BCR en contracten voldoende waarborgen bieden voor een veilige doorgifte van persoonsgegevens buiten de EER. In 2019 heeft de AP 7 co-reviews van BCR en 1 co-review van een modelcontract afgerond.

Het aantal aanvragen voor goedkeuring van instrumenten voor internationale doorgifte van persoonsgegevens, waaronder BCR, is in 2019 sterk opgelopen. In 2019 zijn 5 nieuwe BCR-verzoeken ontvangen waarvoor de AP de leidende toezichthouder is en 12 BCR-updateverzoeken. Omdat het aantal ft'e's dat beschikbaar is voor deze werkzaamheden onvoldoende is, lopen de wachttijden voor afhandeling op. De werkvoorraad bedroeg eind 2019 in totaal 40 BCR-verzoeken en 21 BCR-updateverzoeken.

Accreditatieverzoeken en certificering

Certificering is een nieuw instrument onder de AVG. Bij de accreditatie van certificerende instellingen werkt de AP samen met de Raad voor Accreditatie (RvA). De AP en de RvA hebben in 2019 een informatieprotocol afgesloten met daarin afspraken over onderlinge communicatie binnen deze samenwerking.

Vier organisaties hebben een aanvraag ingediend bij de RvA voor schemaevaluatie en accreditatie. Ze hebben daarmee de eerste formele stap gezet op weg naar een goedgekeurd AVG-certificatieschema. Een van deze vier organisaties heeft het eerste deel van het onderzoek door de RvA met succes doorlopen en heeft goedkeuring van het certificatieschema aangevraagd bij de AP.

De AVG geeft aan dat lidstaten die niet zelf accrediteren, aanvullende eisen moeten formuleren waaraan een certificerende instelling moet voldoen. De instantie die de accreditatie verzorgt - voor de AP is dat de RvA - neemt deze aanvullende eisen mee bij de accreditatie. De eisen moeten worden goedgekeurd door de European Data Protection Board (EDPB). In de zomer van 2019 is de EDPB gestart met de inrichting van de procedures die hiervoor nodig zijn. Na de zomer zijn de aanvullende eisen van de eerste lidstaten voorgelegd aan de EDPB. De behandeling verloopt in tranches. Naar verwachting is de AP in het tweede

kwartaal van 2020 aan de beurt. De AP zal deze eisen alsnog meenemen bij de afhandeling van de lopende aanvraag voor goedkeuring.

Voorlichting en communicatie

Informatieverzoeken

De AP kreeg in 2019 6.940 informatieverzoeken. Dit aantal is fors lager dan in 2018 (21.395), toen de AP veel algemene vragen en verzoeken om voorlichting kreeg rond de inwerkingtreding van de AVG op 25 mei 2018. In 2019 hadden de informatieverzoeken meer betrekking op specifieke situaties waar organisaties in de praktijk tegenaan lopen en die voor hen niet duidelijk zijn. Bijvoorbeeld hoe ze kunnen voldoen aan inzage- en verwijderingsverzoeken. De informatieverzoeken waren in 2019, gemiddeld genomen, ingewikkelder dan in 2018. Het merendeel van de informatieverzoeken in 2019 kwam telefonisch binnen. De andere verzoeken ontving de AP per post of e-mail.

Mediacontacten

De AP heeft in 2019 834 keer contact gehad met de media. Het ging hierbij om het beantwoorden van persvragen, om interviews en om radio- en televisieoptredens. Veel vragen gingen over technologie, beveiliging en datalekken. Ook kreeg de AP regelmatig vragen over het verwerken van persoonsgegevens in de zorg en door de overheid. Het aantal vragen over biometrische gegevens nam toe, zoals over het gebruik van gezichtsherkenning of vingerafdrukken.

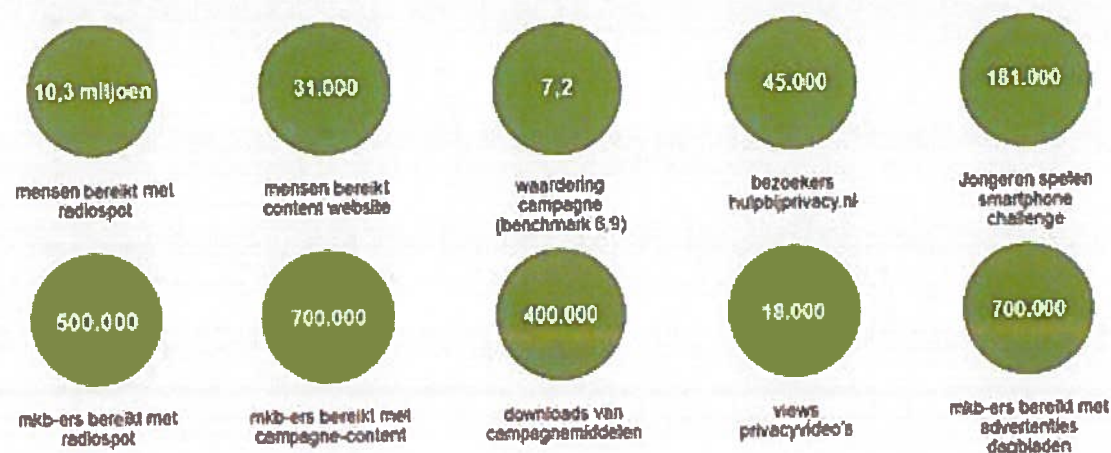
Voorlichtingscampagne

In 2019 gaf de AP een vervolg aan de in 2018 gestarte campagne 'Hulp bij privacy'. In 2019 richtte de AP zich met de campagne op het mkb, algemeen publiek en jongeren van 12-14 jaar.

Doelen van deze campagne waren het algemeen publiek en jongeren te informeren over privacyrisico's en hen bewust te maken van hun privacyrechten. Voor het mkb was de doelstelling dat ondernemers weten dat de AVG op hen van toepassing is en wat zij moeten doen om aan de AVG te voldoen.

De AP voerde een massamediale campagne gericht op het mkb en het algemeen publiek. Een belangrijk middel hierbij was de site www.hulpbijprivacy.nl. Voor jongeren ontwikkelde de AP een webapp, www.jetelefoondebaas.nl. De AP lanceerde deze game in de Week van de Mediawijsheid en 181.000 jongeren speelden de game.

Kerncijfers

Autoriteit Persoonsgegevens

Verzoeken aan AP

Wet dwangsom en beroep

In 2019 heeft de AP 51 ingebrekestellingen ontvangen op grond van de Wet dwangsom en beroep. In een aantal gevallen bleek ten onrechte een ingebrekestelling aan de AP te zijn verzonden. Voor zover terecht een ingebrekestelling was verzonden, heeft de AP in de meeste gevallen alsnog binnen twee weken een besluit genomen op de AVG-klacht. In 2 gevallen heeft de AP een geldbedrag betaald.

Wob-verzoeken

De Wet openbaarheid van bestuur (Wob) is mede van toepassing op de AP. De AP is verplicht – hetzij uit eigen beweging, hetzij op verzoek – informatie te verstrekken over haar taakvervulling, tenzij dit door een wettelijke uitzondering niet is toegestaan. In 2019 heeft de AP 26 Wob-verzoeken afgehandeld.

Verzoek om inzage van persoonsgegevens bij de AP

Mensen hebben het recht om inzage te vragen in de persoonsgegevens die een organisatie van hen verwerkt. In 2019 ontving de AP 13 inzageverzoeken.

Verzoek om verwijdering van persoonsgegevens bij de AP

Mensen kunnen in een aantal gevallen aan een organisatie vragen om hun persoonsgegevens te verwijderen. In 2019 ontving de AP 5 verwijderverzoeken.

Klachten over de AP

Wie het niet eens is met hoe (een medewerker van) van de AP zich heeft gedragen, kan daarover een klacht indienen bij de AP. Klachten kunnen bijvoorbeeld gaan over te lange behandelingsduur, geen respons of bejegening.

De AP handelt klachten af volgens de klachtenprocedure uit de Algemene wet bestuursrecht. Waar dat kan, handelt de AP klachten op informele wijze af. In de schriftelijke beslissingen op klachten wijst de AP op de mogelijkheid om de klacht voor te leggen aan de Nationale ombudsman. In 2019 heeft de AP 53 klachtzaken afgehandeld.

	2018	2019
Klachten gegrond verklaard	1	1
Klachten gedeeltelijk gegrond verklaard	0	0
Klachten ongegrond verklaard	3	4
Minnelijke regeling, geen oordeel, ingetrokken, andere wijze van afdoening	24	48
Totaal afgehandelde klachten	28	53

Hoofdstuk 9 - Uitsprakenregister 2019

Wie het niet eens is met een besluit van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP), kan bezwaar maken en daarna eventueel beroep aantekenen bij de bestuursrechter.

In 2019 is een aantal uitspraken gepubliceerd in zaken waarbij de AP partij was. Hieronder volgt een overzicht. Bij de belangrijkste uitspraken volgt een toelichting over de inhoud van de zaak.

- 12 maart 2019, Rechtbank Midden-Nederland, [ECLI:NL:RBMNE:2019:2725](#), over cameratoezicht → zie toelichting hierna
- 23 juli 2019, Rechtbank Midden-Nederland, [ECLI:NL:RBMNE:2019:3442](#), over het Diagnosebehandelcombinatie-informatiesysteem (DIS) → zie toelichting hierna
- 23 juli 2019, Rechtbank Midden-Nederland, [ECLI:NL:RBMNE:2019:3448](#), over het verwerken van medische gegevens door zorgverzekeraars → zie toelichting hierna
- 30 augustus 2019, Rechtbank Midden-Nederland, [ECLI:NL:RBMNE:2019:4011](#) en 5 september 2019, Rechtbank Gelderland, [ECLI:NL:RBGEL:2019:4014](#) (2 bodemzaken), over de ov-chipkaart → zie toelichting hierna
- 4 september 2019, Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, [ECLI:NL:RVS:2019:3035](#), over het controleren van een declaratie door een zorgverzekeraar
- 5 september 2019, Rechtbank Gelderland, [ECLI:NL:RBGEL:2019:4012](#) (voorlopige voorziening + bodemzaak), over de afvalpas
- 18 september 2019, Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, [ECLI:NL:RVS:2019:3209](#) (5 bodemzaken), over een strafrechtelijk onderzoeksdossier
- 18 september 2019, Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, [ECLI:NL:RVS:2019:3183](#), over de privacyregeling ggz → zie toelichting hierna
- 4 oktober 2019, Rechtbank Den Haag, [ECLI:NL:RBDHA:2019:10326](#), over een voorafgaand onderzoek en de ontheffing voor het verwerken van bijzondere persoonsgegevens
- 6 november 2019, Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, [ECLI:NL:RVS:2019:3753](#), over het ontslag van een werknemer.

Cameratoezicht

In 2019 zijn twee uitspraken over cameratoezicht gedaan die de AP belangrijk vindt. Ten eerste door de [rechtbank Midden-Nederland op 12 maart 2019](#) in een zaak waarbij de AP betrokken was. De AP had eerder een handhavingsverzoek ontvangen van de omwonenden van bedrijfspanden met camera's gericht op de openbare weg. De omwonenden wilden niet gefilmd worden. De [AP besliste toen](#) dat de eigenaren van deze bedrijfspanden hun eigendommen mogen beveiligen met camera's, ook al staan die gericht op de openbare weg.

De rechtbank oordeelde vervolgens, net als eerder de AP, dat de eigenaren van de bedrijfspanden een gerechtvaardigd belang hebben bij de bescherming van hun eigendom. Het cameratoezicht is verder noodzakelijk om de eigendommen van derde partijen goed te beschermen. Daarbij is van belang dat de camera's slechts een klein deel van de openbare weg filmen en niet méér personen op de weg in beeld brengen dan noodzakelijk is om de eigendommen te beschermen.

Minder vergaande beveiligingsmaatregelen zijn niet voldoende gebleken en het is voor een efficiënte beveiliging nodig dat wordt gefilmd, zodat de eigenaren bijvoorbeeld een aangifte goed kunnen onderbouwen, aldus de rechtbank. Verder heeft de AP volgens de rechtbank terecht geconcludeerd dat het belang van de eigenaren zwaarder weegt dan dat van de omwonenden, die slechts vluchtig in beeld komen. Passanten komen niet helemaal in beeld, tenzij ze vlak voor het toegangshek gaan staan, op het terrein van de eigenaren. Verder worden passanten over het cameratoezicht geïnformeerd met stickers. Er zijn

daarom waarborgen die de privacy schending zo veel mogelijk minimaliseren. De AP heeft ook geverifieerd dat daadwerkelijk aan deze waarborgen is voldaan.

Tegen de uitspraak is hoger beroep ingesteld.

Uitspraak Hof van Justitie

Ten tweede heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie op 11 december 2019 arrest gewezen over cameratoezicht in de gemeenschappelijke ruimten van een appartementencomplex. Meestal mag dit, mits de verwerking van persoonsgegevens voldoet aan de daarvoor geldende voorwaarden. In dit verband merkt het Hof op dat wanneer persoonsgegevens worden verwerkt op grond van een gerechtvaardigd belang, dit belang op de datum van de verwerking *bestaand, actueel en niet van hypothetische aard* moet zijn. Bij de beoordeling van alle omstandigheden van het geval *kan echter niet noodzakelijkerwijs worden vereist dat de veiligheid van de goederen en personen reeds in het verleden is aangetast* [cursivering door de AP].

Verzoek om handhaving DIS

De AP kreeg het verzoek om handhavend op te treden tegen de verzameling, verwerking en verstrekking aan derden van persoonsgegevens in het Diagnosebehandelcombinatie-informatiesysteem (DIS). De AP wees het handhavingsverzoek af. Op 23 juli 2019 deed de rechtbank Midden-Nederland uitspraak over de conclusies van de AP.

Het DIS is een databank die wordt beheerd door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) en waarin bepaalde informatie is opgeslagen over het zorggebruik van patiënten in Nederland. Dit zijn medische persoonsgegevens. Naast de NZa maakt een aantal andere overheidsinstanties gebruik van de gegevens uit het DIS voor de uitvoering van hun wettelijke taken, waaronder de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS).

Naar aanleiding van de tussenuitspraak in deze zaak heeft de AP nader onderzoek gedaan naar de wijze waarop de NZa de gegevens uit het DIS verwerkt en verstrekt aan de gebruikers. De conclusie van de AP was dat de procedure die de NZa hierbij volgt, de noodzakelijkheid van het gebruik van persoonsgegevens uit het DIS waarborgt.

In de uitspraak van 23 juli 2019 heeft de rechtbank het standpunt van de AP gevolgd over de procedure van de NZa. De rechtbank oordeelt evenwel dat er geen goede wettelijke grondslag is voor het verstrekken van medische persoonsgegevens uit het DIS aan de minister van VWS. Voor een uitzondering op het verbod om bijzondere persoonsgegevens (zoals medische persoonsgegevens) te verwerken is namelijk nodig dat een formele wet hierin uitdrukkelijk voorziet. Dat is hier niet het geval:

Zorgverzekeraars

De AP kreeg het verzoek om handhavend op te treden tegen de manier waarop zorgverzekeraars bijzondere persoonsgegevens verwerken. De verzoeker verwees hierbij onder meer naar een uitspraak van de rechtbank Amsterdam over een door zorgverzekeraars ingediende gedragscode. De AP had deze gedragscode goedgekeurd, maar de rechtbank vernietigde die goedkeuring. De rechtbank wees hierbij op een aantal knelpunten, waaronder ongeautoriseerde toegang tot persoonsgegevens.

De AP wees het handhavingsverzoek af. In een tussenuitspraak oordeelde de rechtbank Midden-Nederland echter dat de AP bij de beoordeling van het handhavingsverzoek in de uitspraak van de rechtbank Amsterdam aanleiding had moeten zien om onderzoek te doen naar hoe zorgverzekeraars persoonsgegevens verwerken. De rechtbank gaf de AP opdracht om dat onderzoek alsnog te doen.

Hierop onderzocht de AP de door de rechtbank Amsterdam gesignaleerde knelpunten. Daaruit bleek dat twee zorgverzekeraars het autorisatiebeleid niet op orde hadden. De AP nam daarom een nieuw besluit op bezwaar en [legde deze zorgverzekeraars een last onder dwangsom op](#).

De rechtbank oordeelde in de [einduitspraak van 23 juli 2019](#) dat de AP voldoende onderzoek heeft gedaan. Volgens de rechtbank heeft de AP een uitgebreid onderzoek opgezet, is de keuze van de AP om de vier grootste zorgverzekeraars te onderzoeken heel redelijk en heeft de AP de opdracht uit de tussenuitspraak zorgvuldig opgevat en de elementen waarnaar nader onderzoek moest worden gedaan goed uitgelegd.

Verder volgt de rechtbank de conclusies van de AP dat er geen overtredingen zijn geconstateerd bij de andere knelpunten en dat de andere twee zorgverzekeraars, aan wie geen last onder dwangsom was opgelegd, ongeautoriseerde toegang tot persoonsgegevens op een juiste manier voorkomen. Tegen de uitspraak van de rechtbank is hoger beroep ingesteld.

OV-chipkaart

De AP heeft in het verleden diverse keren het verzoek gekregen om handhavend op te treden tegen de NS, omdat de NS reisgegevens registreert als reizigers in- en uitchecken met de OV-chipkaart. Volgens de verzoekers is er geen noodzaak om op deze manier vervoerbewijzen te controleren, waardoor de NS in strijd met de privacywetgeving zou handelen.

De AP is na onderzoek tot de conclusie gekomen dat de NS de privacywetgeving niet overtreedt. Daarbij is vooral van belang dat uit de overeenkomst tussen de NS en reizigers volgt dat de NS reisgegevens registreert. De NS doet dit onder meer om te waarborgen dat reizigers een geldig vervoerbewijs hebben en dat de juiste reissom wordt afgeboekt als iemand op saldo reist. Ook gebruikt de NS reisgegevens om te controleren of reizigers recht hebben op geld terug bij vertraging.

Het afgelopen jaar hebben drie verschillende rechtbanken uitspraken gedaan over besluiten van de AP over de OV-chipkaart. In alle gevallen volgde de rechtbank de conclusie van de AP dat NS de privacywetgeving niet overtreedt. Twee van de drie uitspraken zijn gepubliceerd.

Op 30 augustus 2019 deed de [rechtbank Midden-Nederland uitspraak](#). De rechtbank oordeelde dat de AP in haar besluit voldoende heeft gemotiveerd dat de verwerking van persoonsgegevens met een persoonlijke OV-chipkaart noodzakelijk is om de overeenkomst uit te voeren tussen de NS en houders van een trajectabonnement. Volgens de rechtbank is de inbreuk op de persoonlijke levenssfeer niet zo groot dat deze niet opweegt tegen de doelen waarvoor NS de reisgegevens verwerkt. Daarbij heeft de rechtbank van belang geacht dat deze reisgegevens technisch en organisatorisch gescheiden worden opgeslagen van andere persoonsgegevens van de reizigers.

Op 5 september 2019 [oordeelde de rechtbank Gelderland](#) op vergelijkbare wijze over de verwerking van reisgegevens van houders van een voordeelurenabonnement. Daarnaast oordeelde deze rechtbank dat de NS ook reisgegevens mag registreren als iemand een niet-persoonsgebonden OV-chipkaart gebruikt. Ook in dit geval mag dit om rechtmatig gebruik van de kaart en claims voor geld terug bij vertraging te kunnen controleren.

Privacyregeling ggz

De AP kreeg het verzoek om handhavend op te treden tegen onder andere zorgverzekeraars in verband met de privacyregeling ggz. De AP wees het verzoek om handhaving af. Daarop volgde een procedure bij de rechter.

Mensen die een behandeling krijgen in de geestelijke gezondheidszorg (ggz), kunnen gebruikmaken van de privacyregeling ggz van de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa). Hun zorgverlener geeft dan géén informatie over hun diagnose door aan de zorgverzekeraar bij het declareren van hun behandeling.

De NZa onderzocht in 2016, in samenspraak met de AP, of zorgverzekeraars deze privacyregeling goed naleven. De conclusie was dat zij dit over het algemeen goed doen. Met name dit onderzoek was voor de AP reden om het verzoek om handhaving af te wijzen.

De verzoeker ging in beroep tegen dit besluit van de AP, maar de rechtbank Amsterdam verklaarde het beroep ongegrond. Hierop ging de verzoeker in hoger beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Op 18 september 2019 oordeelde de Afdeling, net als de rechtbank eerder, dat de AP terecht heeft afgezien van handhaving.

De Afdeling vernietigt de uitspraak van de rechtbank wel op een formeel punt. Dit heeft er mee te maken dat de AP ten onrechte in twee delen op het bezwaar van de verzoeker om handhaving heeft beslist.

Hoofdstuk 10 - Wetgevingsadviezen 2019

Dit is een overzicht van de wetgevingsadviezen die de AP in 2019 vaststelde. De AP publiceert een advies in beginsel na 4 weken op de AP-website als het advies gaat over een concept waarvan de tekst al openbaar is. Vaak brengt de AP advies uit over de tekst uit de openbare internetconsultatie. In andere gevallen publiceert de AP het advies op de website zodra de tekst van het (gewijzigde) voorstel openbaar is.

Soms leidt een adviesproject om diverse redenen niet tot een formeel schriftelijk advies. Bijvoorbeeld omdat de AP niet bevoegd bleek, een wetsvoorstel niet werd doorgezet of de AP volgens de wet een bepaald besluit 'ter kennisneming' ontving. Dit gebeurde in 2019 7 keer.

Titel	Datum
1. Invoeringsbesluit Omgevingswet	2-1-19
2. Gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden	4-1-19
3. Arbobesluit invoering persoonsregisters	17-1-2019
4. Toekenning en kwaliteit tolkvoorzieningen	24-1-19
5. Wijziging Regeling BRP (registratie levenloos geboren kinderen)	24-1-19
6. Besluit experiment gesloten coffeeshopketen	25-1-19
7. Besluit weigerende observandi	7-2-2019
8. Wijziging Besluit SUWI	7-2-2019
9. Besluit register onderwijsdeelnemers	7-3-2019
10. Wet op de lijkbezorging	7-3-2019
11. Adviesrecht gemeenten bij schuldenbewind	7-3-2019
12. Implementatiewet wijziging vierde anti-witwasrichtlijn	7-3-2019
13. Wijziging Advocatenwet (verwerken bijzondere persoonsgegevens)	7-3-2019
14. Transparantie donaties aan maatschappelijke organisaties	7-3-2019
15. Gegevensverwerking loodsdiensden	7-3-2019
16. Wet Inzagerecht en bewijsbeslag	7-3-2019
17. Verzamelwet SZW 2020	7-3-2019
18. Besluit terugkeer en vreemdelingenbewaring	7-3-2019
19. Centraal aandeelhoudersregister	20-3-2019
20. Wijziging reglement rijbewijzen en arbeidstijdenbesluit vervoer	20-3-2019
21. Besluit wapens en munitie	21-3-2019
22. Wet bevorderen samenwerking en rechtmatige zorg	28-3-2019
23. Verstrekking politiegegevens aan iCOV	1-4-2019
24. Wijziging Wet inkomensvoorziening oudere werklozen	2-4-2019
25. Versterken positie mbo-studenten	4-4-2019
26. Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet	4-4-2019
27. Regeling Omgevingswet	4-4-2019
28. Wijziging Drank- en Horecawet	16-4-2019
29. Implementatie Richtlijn (EU) 2018/822 (DAC6)	16-4-2019
30. Eigen bijdrage Wlz en Wmo	16-4-2019
31. Toeristische verhuur woonruimte	16-4-2019
32. Pensioenverdeling bij scheiding 2021	16-4-2019
33. Tweede experiment integraal pgb	18-4-2019
34. Aanvullend advies gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden	19-4-2019
35. Wijziging Bouwbesluit 2012	9-5-2019
36. Besluit tolken en vertalers	14-5-2019
37. Besluit opvang Wmo slachtoffers zonder verblijfsvergunning	14-5-2019
38. Wijziging Wet gemeentelijke schuldhelpverlening	23-5-2019

39. Regeling gegevensverstrekking ACM	27-5-2019
40. Wet wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging geldelijke sancties en beslissingen tot confiscatie	13-6-2019
41. Wijziging Wet op de orgaandonatie	13-6-2019
42. Wet Flexibilisering zaaksverdeling	18-6-2019
43. Besluit DNA-onderzoek en Besluit identiteitsvaststelling	18-6-2019
44. Tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen	25-6-2019
45. Normalisering rechtspositie ambtenaren	26-6-2019
46. Uitvoeringsbesluit Ambtenarenwet 2017	26-6-2019
47. Rijkswet inperking gevolgen Brexit	16-7-2019
48. Besluit orgaandonatie	17-7-2019
49. Implementatiebesluit UBO-register	18-7-2019
50. Wijziging Regeling zorgverzekering	18-7-2019
51. Wet keuzeregeling belastingplichtigen	22-7-2019
52. Grondslag LADIS en LTR	23-7-2019
53. Openbaarmaking vergrijpboetes	23-7-2019
54. Nationale Studentenenquête	30-7-2019
55. Wet modernisering van het bewijsrecht	1-8-2019
56. Wijziging Invorderingswet 1990	6-8-2019
57. Tijdelijke verlenging rijbewijzen	13-8-2019
58. Advies wijziging Aanvullingswet grondeigendom Omgevingswet	13-8-2019
59. Wet beëindiging vervangingsfonds en hervorming participatiefonds	20-8-2019
60. Wet inburgering	20-8-2019
61. Insidersregeling Brra	20-8-2019
62. Aanvullend advies wijziging Advocatenwet	20-8-2019
63. Wet Vrachtwagenheffing	21-8-2019
64. Wet overgang van onderneming in faillissement	28-8-2019
65. Regeling overgang van onderneming in faillissement	28-8-2019
66. Wet Huur en inkomensgrenzen	28-8-2019
67. Wijziging Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001	29-8-2019
68. Regeling Gegevensbescherming Militaire Operaties	1-9-2019
69. Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie	3-9-2019
70. Wijziging Registratiebesluit BIG-nummer	5-9-2019
71. Besluit factuur, verbruiks- en indicatief kostenoverzicht energie	5-9-2019
72. Wijziging Telecommunicatiewet	10-9-2019
73. Besluit kansspelen op afstand	12-9-2019
74. Besluit meldingsformaliteiten en gegevensverwerkingen scheepvaart	17-9-2019
75. Regeling meldingsformaliteiten en gegevensverwerkingen scheepvaart	17-9-2019
76. Besluit bedrijfs- en organisatiemiddel Wdo	19-9-2019
77. Uitwisseling BSN overheid en zorg	24-9-2019
78. Regeling verplichte geestelijke gezondheidszorg	1-10-2019
79. Regeling zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten	1-10-2019
80. Wet liquide middelen en kennisgeving Algemene Douanewet	1-10-2019
81. Besluit beveiligde verbinding met overheidswebsites en -webapplicaties	17-10-2019
82. Verstrekking justitiële gegevens aan IND	4-11-2019
83. Regeling openbaarmaking vergrijpboetes	7-11-2019
84. Wet transparantie buitenlandse geldstromen naar maatschappelijke organisaties	7-11-2019
85. Wijziging Besluit justitiële en strafvorderlijke gegevens	14-11-2019
86. Invoering doorlopende leerroutes vmbo-mbo	14-11-2019

87. Ongevraagd advies over kredietregistratie	14-11-2019
88. Toevoeging ontwerp-Invoeringsbesluit Omgevingswet	14-11-2019
89. Besluit verwijzingsportaal bankgegevens	14-11-2019
90. Wijziging Regeling Wet Kinderopvang	19-11-2019
91. Regeling tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen	28-11-2019
92. Regeling betalingsbewijzen en directe betalingen	28-11-2019
93. Wijziging Wet financiering politieke partijen	3-12-2019
94. Wijziging Wiz verruiming bevoegdheden CIZ	4-12-2019
95. Versterking poortwachters tegen witwassen	16-12-2019
96. Uitvoeringstoets Regeling financiële tegemoetkoming werknemers met CSE	16-12-2019
97. Regeling experiment gesloten coffeeshopketen	16-12-2019
98. Wet implementatie EETS-richtlijn	17-12-2019
99. Wet zoekmiddelen urgente persoonsvermissingen [geen advies]	n.v.t.
100. Besluit gezamenlijke elektronische voorzieningen Suwi [geen advies]	n.v.t.
101. Grondslag verwerken sollicitatiegegevens ambtenaren [geen advies]	n.v.t.
102. Wwft BES [geen advies]	n.v.t.
103. Cameratoezicht VWS [geen advies]	n.v.t.
104. Ongebruikelijke financiële transacties ex artikel 18, tweede lid Wet Politiegegevens [geen advies]	n.v.t.
105. Wijziging Uitvoeringsregeling Wmo 2015 [geen advies]	n.v.t.

Hoofdstuk 11 - Autoriteit Persoonsgegevens internationaal

Hierna volgt een overzicht van de Europese en internationale gremia waaraan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) deelneemt. Ook staan hier de publicaties vermeld van een aantal van deze gremia in 2019.

De AP heeft in 2019 deelgenomen aan ongeveer 90 internationale vergaderingen en bijeenkomsten. Het merendeel hiervan bestond uit de plenaire vergaderingen van de European Data Protection Board (EDPB) en de bijbehorende subgroepen.

European Data Protection Board

De plenaire vergadering van de EDPB vindt maandelijks plaats in Brussel. De volgende subgroepen leveren het voorbereidende werk:

- Borders, Travel and Law Enforcement;
- Cooperation;
- Coordinators;
- Compliance, e-Government and Health;
- Enforcement;
- Financial Matters;
- International Transfers;
- IT Users;
- Key Provisions;
- Social Media;
- Strategic Advisory;
- Taskforce Fining;
- Technology.

AP-voorzitter Aleid Wolfsen is een van de twee van de vicevoorzitters van de EDPB. Daarnaast is de AP coördinator van de subgroepen Enforcement en Taskforce Fining.

Publicaties 2019

In 2019 heeft de EDPB:

- 17 adviezen aangenomen over uiteenlopende onderwerpen als nationale DPIA-lijsten, gedragscodes, binding corporate rules en gedragscodes;
- diverse statements en informatiefolders uitgebracht, onder andere over Brexit;
- de jaarlijkse review van het EU-US Privacy Shield uitgevoerd en hierover gerapporteerd.

Daarnaast heeft de EDPB in 2019 5 nieuwe richtlijnen aangenomen en 1 aanbeveling gedaan:

- Guidelines 5/2019 on the criteria of the Right to be Forgotten in the search engines cases under the GDPR (part 1);
- Guidelines 4/2019 on Article 25 Data Protection by Design and by Default;
- Guidelines 3/2019 on processing of personal data through video devices ;
- Recommendation 01/2019 on the draft list of the European Data Protection Supervisor regarding the processing operations subject to the requirement of a data protection impact assessment (Article 39.4 of Regulation (EU) 2018/1725);
- Guidelines 2/2019 on the processing of personal data under Article 6(1) (b) GDPR in the context of the provision of online services to data subjects;

- Guidelines 1/2019 on Codes of Conduct and Monitoring Bodies under Regulation 2016/679.

Na elke plenaire vergadering volgt een persbericht. Op de [website van de EDPB](#) zijn deze persberichten te lezen, net als alle andere publicaties van de EDPB.

Internationale samenwerking met partners buiten de EU

Internationale Conferentie van Privacy- en Dataprotectietoezichthouders

De AP neemt deel aan:

- jaarlijkse najaarsvergadering;
- werkgroep internationale samenwerking in handhaving;
- werkgroep strategische richting van de internationale conferentie;
- Berlijnwerkgroep voor telecommunicatie.

Publicaties 2019

De 41ste Internationale Conferentie vond plaats in oktober 2019 in Tirana. De naam is toen gewijzigd van International Conference of Data Protection and Privacy Commissioners (ICDPPC) naar Global Privacy Assembly (GPA). Alle relevante ICDPPC- en GPA-documenten zijn te vinden op de [website van de Global Privacy Assembly](#).

Tijdens de 41ste editie zijn de volgende resoluties aangenomen:

- Resolution on the Conference's strategic direction (2019-21);
- Resolution on the promotion of new and long-term practical instruments and continued legal efforts for effective cooperation in cross-border enforcement;
- Resolution on privacy as a fundamental human right and precondition for exercising other fundamental rights;
- Resolution to support and facilitate regulatory co-operation between data protection authorities and consumer protection and competition authorities to achieve clear and consistently high standards of data protection in the digital economy;
- Resolution to address the role of human error in personal data breaches;
- Resolution on social media and violent extremist content online;
- Accreditation resolution – 41st ICDPPC – Tirana, 2019.

Europese Conferentie van Privacy- en Dataprotectietoezichthouders

De AP neemt deel aan:

- jaarlijkse lentevergadering;
- werkgroep strategische richting van de Europese conferentie;
- case handling workshop (speciaal bedoeld voor uitwisseling van *best practices* door medewerkers van de privacytoezichthouders).

Global Privacy Enforcement Network

De AP neemt deel aan:

- conference calls;
- Enforcement Cooperation Event.

Politie, justitie en grensbewaking

In 2019 heeft de AP, net als in voorgaande jaren, deelgenomen aan verschillende Europese

toezichthoudende groepen op het gebied van politie, justitie en grensbewaking. Het gaat onder meer om het toezicht op de uitwisseling van persoonsgegevens met Europol en op het gebruik van een aantal grootschalige Europese informatiesystemen.

De AP neemt deel aan:

- Coordinated Supervision Committee;
- Customs Information System Supervision Coordination Group;
- Eurodac Supervision Coordination Group;
- Europol Cooperation Board;
- Schengen Information System II Supervision Coordination Group;
- Visa Information System Supervision Coordination Group.

Meer informatie over de Supervision Coordination Groups is te vinden op de website van de European Data Protection Supervisor (EDPS) onder [Supervision Coordination](#). Meer informatie over de Europol Cooperation Board staat onder [Supervision Europol](#).

's-Gravenhage, 26 mei 2020,

Autoriteit Persoonsgegevens,

Drs. C.E. Mur (bestuurslid)

Jaarrekening 2019

Balans per 31 december 2019

(Na resultaatbestemming), in Euro's

Activa	2019	2018
1. Materiële vaste activa	469.969	443.061
2. Financiële vaste activa	1.266.729	1.312.624
3. Vlottende activa		
a. Debiteuren	151.858	-
b. Vorderingen & overlopende activa	355.460	399.939
c. Liquide middelen	378.657	-
Totaal activa	2.622.673	2.155.624

Passiva	2019	2018
4. Eigen vermogen		
a. Egalisatiereserve	31.375	-
5. Voorzieningen	941.521	579.241
6. Langlopende schulden	-	-
7. Vlottende passiva		
a. Crediteuren	188.623	44.990
b. Kortlopende schulden	1.461.154	1.301.262
c. Overlopende passiva	-	230.131
Totaal passiva	2.622.673	2.155.624

Autoriteit Persoonsgegevens te 's-Gravenhage

Staat van baten en lasten over 2019

Baten	Realisatie 2019	Begroting 2019	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2018 *)
1. Bijdrage J & V	20.492.000	22.329.987	1.837.987	-
2. Bijdrage overige departementen	330.150	330.150	-	-
3. Overige opbrengsten	590.790	287.664	-303.126	-
Totaal baten	21.412.940	22.947.801	1.534.861	-
Lasten				
Apparaatkosten	21.216.342	22.626.814	1.410.472	-
1. Personele kosten	16.949.993	17.866.650	916.657	-
a. Waarvan eigen personeel	15.127.042	17.214.950	2.087.908	-
b. Waarvan inhuur extern	586.984	-	-586.984	-
c. Waarvan overige personeelskosten	1.235.967	651.700	-584.267	-
2. Materiele kosten	4.266.349	4.760.164	493.815	-
a. Waarvan apparaat ICT	961.835	1.900.000	938.165	-
b. Waarvan bijdragen aan SSO's	409.914	-	-409.914	-
c. Waarvan overige materiele kosten	2.894.600	2.860.164	-34.436	-
3. Gerechtskosten	20.329	155.000	134.671	-
4. Rentelasten	-	-	-	-
5. Afschrijvingskosten	144.894	165.987	21.093	-
Totaal lasten	21.381.565	22.947.801	1.566.236	-
Totaal baten	21.412.940	22.947.801	1.534.861	-
Totaal lasten	21.381.565	22.947.801	1.566.236	-
Resultaat	31.375	-	-31.375	-

*) De Autoriteit Persoonsgegevens heeft met ingang van 1 januari 2019 rechtspersoonlijkheid. Om die reden ontbreekt de staat van baten en lasten over 2018.

Autoriteit Persoonsgegevens te 's-Gravenhage

Kasstroomoverzicht 2019

Bedragen in euro's

Kasstroom uit operationele activiteiten:

Resultaat boekjaar	31.375
Afschrijvingen	144.894
Mutatie voorzieningen	362.280

Mutaties vlottende activa en passiva:

Overige vorderingen	-107.379
Overige kortlopende schulden	73.394
	<hr/> 504.564

Kasstroom uit investeringsactiviteiten:

Investeringsen	-171.802
Desinvesteringen	0
	<hr/> -171.802

Kasstroom uit financieringsactiviteiten:

Ontvangen bijdragen	45.895
	<hr/> 45.895

Mutatie liquide middelen **378.657**

Liquide middelen

Liquide middelen 1 januari	0
Kasstroom boekjaar	378.657
Liquide middelen 31 december	378.657

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Informatie over de rechtspersoon

Vestigingsadres en inschrijfnummer handelsregister

De Autoriteit Persoonsgegevens is feitelijk gevestigd op de Bezuidenhoutseweg 30, 2594 AV te Den Haag en ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 27380834.

Algemene toelichting

De belangrijkste activiteit van de rechtspersoon

De bescherming van je persoonsgegevens is een grondrecht van iedere Nederlander. De Autoriteit Persoonsgegevens is de onafhankelijke toezichthouder in Nederland die de bescherming van persoonsgegevens bevordert en bewaakt. De Autoriteit Persoonsgegevens maakt onderdeel uit van een Europees samenwerkingsverband van toezichthouders. Het toezichtveld van de Autoriteit Persoonsgegevens is omvangrijk: internationale en nationale bedrijven en organisaties, de gehele overheid, inclusief politie en justitie en ook verenigingen, scholen, stichtingen en individuele burgers.

Informatieverschaffing over schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de openingsbalans vormt de leiding van de Autoriteit Persoonsgegevens zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de openingsbalans opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, wordt de aard van deze oordelen, schattingen inclusief de bij de onzekerheden behorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende posten.

Algemene grondslagen voor de verslaggeving

De standaarden op basis waarvan de jaarrekening is opgesteld

In de Kaderwet ZBO staat dat de jaarrekening zo veel als mogelijk, met inachtneming van de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW), moet worden opgesteld. De noodzaak af te wijken ontbreekt, zodat de jaarrekening feitelijk overeenkomstig Titel 9 Boek 2 van het BW is opgesteld. De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen. Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft de Autoriteit Persoonsgegevens zich gehouden aan de WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

Jaarrekening

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2019, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2019. De staat van baten en lasten 2019 geeft inzicht in het gerealiseerde en het begrote resultaat 2019. In de staat van baten en lasten wordt een vergelijking gemaakt tussen realisatie en de door het bestuur vastgestelde begroting.

Voor de vergelijking tussen realisatie en begroting is gekozen vanwege het karakter van de jaarrekening. Die is vooral gericht op het afleggen van verantwoording, waarbij de jaarresultaten worden vergeleken met de vastgestelde begroting. Het boekjaar is gelijk aan een kalenderjaar.

Autoriteit Persoonsgegevens te 's-Gravenhage

Waarderingsgrondslag continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

De Autoriteit Persoonsgegevens wordt nagenoeg volledig gefinancierd vanuit een jaarlijkse bijdrage van het ministerie van JenV. De Coronacrisis is niet van invloed op de hoogte van deze inputfinanciering. Bij het opstellen van dit jaarverslag bestaat niet het beeld, dat de uitvoering van de wettelijke taak, dan wel de omvang daarvan, negatief door de Coronacrisis wordt beïnvloed. Integendeel, het Informatie- en Meldpunt Privacy ontvangt bijvoorbeeld juist vanwege het coronavirus veel vragen over o.a. de overdracht van het medisch dossier van patiënten, de ontwikkeling van de "Corona-apps" en het gebruik van videobellen bij het thuiswerken. De reeds in het jaarverslag beschreven risico's ondergaan geen wijziging vanwege de Coronacrisis. Wel moeten in vrij beperkte mate kosten gemaakt worden om het thuiswerken door alle AP-medewerkers te faciliteren.

Pensioenregelingen

De Autoriteit Persoonsgegevens neemt deel aan een pensioenregeling bij het ABP die gekwalificeerd wordt als een toegezegde bijdrageregeling. Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting op de balans opgenomen. Als betaalde premies verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen ter hoogte van de verwachte terugbetaling van het fonds.

Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen voor het fonds en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met het fonds, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de contante waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen.

Grondslagen

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa betreffen ICT-hardware. Activa zijn gewaardeerd tegen de historische verkrijgingprijs, verminderd met lineair berekende afschrijvingen, gebaseerd op de verwachte economische levensduur of gebruiksperiode. Hardware wordt afgeschreven in vier of vijf jaar.

Vorderingen

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale bedragen, verminderd met de noodzakelijk geachte voorziening voor mogelijke oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit banktegoeden die onderdeel zijn van schatkistbankieren. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Autoriteit Persoonsgegevens te 's-Gravenhage

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde. Als instrumenten niet zijn gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening, dan maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering.

Een financieel actief of een financiële verplichting wordt in de balans opgenomen als op het moment dat contractuele rechten of verplichtingen voor dat instrument ontstaan. Een financieel instrument wordt niet langer in de balans opgenomen als een transactie ertoe leidt dat alle, of nagenoeg alle, rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot de positie aan een derde zijn overgedragen.

Voorzieningen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen:

- wanneer er sprake is van een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden;
- als van de voorziening een betrouwbare schatting kan worden gemaakt;
- als het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Indien de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de beste schatting van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde.

Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde diensten uit de wettelijke taken en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten van transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Opbrengsten

Als opbrengsten worden de bedragen verwerkt die de rechtspersoon voor eigen rekening ontvangt. Bedragen die de rechtspersoon voor derden ontvangt, worden niet als opbrengsten verwerkt.

Personeelsbeloningen/pensioenen

De beloningen van het personeel worden als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de entiteit.

Voor de beloningen met opbouw van rechten worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste of ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Betaling van een beloning, zonder opbouw van rechten, wordt verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd.

De verplichting op het gebied van beloningen tijdens dienstverband wordt gewaardeerd tegen nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

Overige bedrijfskosten

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Rentebaten en -lasten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de indirecte methode opgesteld. Dit houdt voor de weergave van de kasstromen in dat het gerapporteerde resultaat over het boekjaar wordt aangepast voor posten die geen betrekking hebben op ontvangsten en uitgaven in het boekjaar en mutaties in financieringen, voorzieningen en werkkapitaal.

Autoriteit Persoonsgegevens te 's-Gravenhage

Toelichting op de balans per 31 december 2019

ACTIVA

Vaste activa

Materiële vaste activa

	Technische infrastructuur hardware	Totaal
	€	€
<u>Stand per 1 januari 2019</u>		
Aanschaffingswaarde	728.227	728.227
Cumulatieve afschrijvingen	-285.166	-285.166
Boekwaarde per 1 januari 2019	443.061	443.061
<u>Mutaties</u>		
Investeringen	171.802	171.802
Afschrijvingen	-144.894	-144.894
Desinvestering aanschaffings- waarde	.	.
Desinvestering cumulatieve afschrijvingen	.	.
Saldo Mutaties	26.908	26.908
<u>Stand per 31 december 2019</u>		
Aanschaffingswaarde	900.029	900.029
Cumulatieve afschrijvingen	-430.060	-430.060
Boekwaarde per 31 december 2019	469.969	469.969

De materiële vaste activa zijn alle ICT-gerelateerd en betreffen in het bijzonder netwerkvoorzieningen, als servers en firewalls.

Autoriteit Persoonsgegevens te 's-Gravenhage

Financiële vaste activa

Stand per 1 januari 2019	1.312.624
Mutaties boekjaar	-45.895
Stand per 31 december 2019	<u>1.266.729</u>

Deze post betreft een langlopende vordering van de Autoriteit Persoonsgegevens op het ministerie van Justitie en Veiligheid als rechtstreeks gevolg van de rechtspersoonlijkheid die de Autoriteit Persoonsgegevens vanaf 1 januari 2019 kent. Deze vordering is niet direct opeisbaar en niet rentedragend.

Autoriteit Persoonsgegevens te 's-Gravenhage

Vlottende activa

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
<u>Debiteuren</u>		
Handelsdebiteuren	151.858	-
	<u>151.858</u>	<u>-</u>

Deze post heeft betrekking op nog te verrekenen salariskosten vanwege een uitgaande detachering en de afrekening van gezamenlijke werkzaamheden met de Hoge Raad en Justid.

Vorderingen en overlopende activa

Te ontvangen EU-subsidie	57.533	230.131
Salarisvoorschotten	-	500
Vooruitbetaald	282.384	169.308
Overige vorderingen	15.543	-
	<u>355.460</u>	<u>399.939</u>

De te ontvangen EU-subsidie betreft de verwachte eindafrekening van deze subsidie, die is aangewend om middels voorlichtingscampagnes specifieke doelgroepen bekend te maken met de AVG. De post Vooruitbetaald heeft betrekking op in 2019 betaalde bedragen die in 2020, of later, tot kosten leiden, bijvoorbeeld in geval van meerjarige onderhoudscontracten.

Liquide middelen

ING Bank N.V.	-	-
Rekening-Courant met het Ministerie van Financiën	378.657	-
	<u>378.657</u>	<u>-</u>

Deze post betreft de rekening die in het kader van het geïntegreerd middelenbeheer wordt aangehouden bij het Ministerie van Financiën en die in het betalingsverkeer van de AP fungeert als 'paraplurekening'. Met Financiën is een debetlimiet van € 4 mln overeengekomen.

Autoriteit Persoonsgegevens te 's-Gravenhage

PASSIVA

Eigen vermogen

	2019
<u>Egalisatiereserve</u>	€
Stand per 1 januari	-
Resultaat 2019	31.375
Stand per 31 december	<u>31.375</u>

De omvang van de egalisatiereserve bedraagt minimaal -5% en maximaal 5% van de bijdrage van het ministerie van JenV in het betreffende boekjaar. Negatieve of positieve overschrijdingen worden daarbij verrekend met de langlopende vordering op het ministerie van JenV. In het geval de egalisatiereserve langer dan twee jaar achtereen negatief is, wordt de vordering op het ministerie van JenV herijkt.

Voorzieningen

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
<u>Voorzieningen</u>		
Voorziening voor jubileumuitkeringen	147.619	204.241
Voorziening voor wachtgeld	566.902	375.000
Voorziening PAS-regeling	227.000	-
	<u>941.521</u>	<u>579.241</u>

De looptijd van de voorzieningen zijn overwegend langlopend.

	2019
	€
<u>Voorziening voor jubileumuitkeringen</u>	
Stand per 1 januari 2019	204.241
Uitkeringen boekjaar	-16.130
Vrijval boekjaar	-40.492
Stand per 31 december	<u>147.619</u>

De voorziening voor jubileumuitkeringen heeft betrekking op verplichtingen die op grond van de vigerende Cao bestaan om bij het bereiken van het ambtsjubileum van 12,5 jaar, 25 jaar, 40 jaar en 50 jaar een jubileumuitkering te verstrekken.

Voorziening voor wachtgeld

Stand per 1 januari 2019	375.000
Uitkeringen boekjaar	-98.363
Dotatie boekjaar	290.265
Stand per 31 december	<u>566.902</u>

De voorziening voor wachtgeld betreft de wachtgeldverplichtingen voor twee voormalige medewerkers.

Autoriteit Persoonsgegevens te 's-Gravenhage

De voorziening PAS-regeling betreft de kosten vanwege het gebruik maken van de PAS-regeling door een viertal medewerkers.

Voorziening PAS-regeling

<i>Stand per 1 januari 2019</i>	-
Onttrekkingen boekjaar	-
Dotatie boekjaar	227.000
<i>Stand per 31 december</i>	<u>227.000</u>

Autoriteit Persoonsgegevens te 's-Gravenhage

Kortlopende schulden

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
<u>Kortlopende schulden</u>		
Nog te betalen vakantiegeld	462.033	363.458
Nog te betalen eindejaarsuitkering	81.044	61.244
Reservering vakantiedagen	678.495	485.708
Te betalen sociale lasten	-	227.466
Nog te ontvangen facturen	148.516	163.386
Overige schulden	91.066	-
	<u>1.461.154</u>	<u>1.301.262</u>
<u>Overlopende passiva</u>		
Nog te besteden EU-subsidie	-	230.131
	<u>-</u>	<u>230.131</u>

Resultaatbestemming

Het resultaat over 2019 is toegevoegd aan de egalisatiereserve.

Gebeurtenissen na balansdatum

Na afsluiting van het boekjaar 2019 ontstond de Coronacrisis. Op basis van de inzichten en omstandigheden bij het opstellen van dit jaarverslag bestaat niet de verwachting dat de continuïteit van de Autoriteit Persoonsgegevens negatief wordt beïnvloed. De Autoriteit Persoonsgegevens is een zelfstandig bestuursorgaan, dat nagenoeg volledig gefinancierd wordt door de rijksoverheid. De uitvoering van de wettelijke taak wordt nauwelijks beïnvloed door de Coronacrisis, anders dan dat voorzieningen getroffen moesten en verder moeten worden getroffen om thuiswerken door de medewerkers van de Autoriteit Persoonsgegevens te kunnen faciliteren.

In de brief aan de Tweede Kamer van 17 september 2019, over de taakuitbreiding en het groeiscenario van de Autoriteit Persoonsgegevens, heeft de Minister voor Rechtsbescherming aangegeven dat er een gezamenlijk (tussen AP en JenV) extern onderzoek wordt gestart naar de grondslagen van de financiering van de AP, de omvang van het budget dat nodig is voor het uitvoeren van de aan de AP opgedragen wettelijke taken, risico's voor korte en lange termijn en het toekomstbestendig maken van de AP. Daarbij wordt ook gekeken naar de knelpunten die door de AP worden ervaren en efficiencyverbeteringen die mogelijk nog kunnen worden behaald. Tevens wordt bij het onderzoek de vergelijking met de toerusting van andere - met de AP vergelijkbare- autoriteiten persoonsgegevens in Europa betrokken. Tevens wordt gekeken naar de budgetten van vergelijkbare nationale toezichthouders. De medio 2020 verwachte uitkomst van het onderzoek moet een gedeeld beeld opleveren van een financiële basis die nodig is voor de uitoefening door de AP van haar wettelijke taken nu en in de toekomst en leiden tot een toekomstbestendige AP.

Autoriteit Persoonsgegevens te 's-Gravenhage

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

De Autoriteit Persoonsgegevens kent de volgende niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen.

In het boekjaar zijn 4 boetes opgelegd voor een totaalbedrag van € 2.540.000. Tegen deze boetes lopen op dit moment nog bezwaarprocedures, waardoor de vorderingen zijn opgeschort. Op het moment dat de bezwaren niet tot intrekken van de boetes heeft geleid, zal de vordering definitief worden ingesteld. AP heeft op dat moment tegelijkertijd een doorbetalingsverplichting aan het Ministerie van Financiën.

Onderwerp	Verplichting x € 1.000 per termijn		
	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar
Huisvesting en servicekosten (1)	€ 1.074	€ 908	€ 0
Automatiseringskosten (2)	€ 0	€ 0	
Inhuurkosten (3)	€ 740	€ 35	
Organisatiekosten (4)	€ 818	€ 0	
Totaal in de balans opgenomen verplichtingen	€ 2.632	€ 943	€ 0

Autoriteit Persoonsgegevens te 's-Gravenhage

Toelichting op de staat van baten en lasten 2019

	2019	Begroting 2019
	€	€
1. Bijdrage J&V		
Voorschotbeschikking 21 december 2018	15.188.000	
Kaderbrief 8 augustus 2019	3.404.000	
Aanvulling naar definitieve bijdrage 2019	1.900.000	
	<u>20.492.000</u>	<u>22.329.987</u>

De door het ministerie van JenV verstrekte bijdrage 2019 is op basis van de gerealiseerde budgetuitputting in augustus en december verhoogd met € 3,4 miljoen respectievelijk € 1,9 miljoen.

2. Overige bijdragen

Bijdrage Financiën inzake PSD2	330.150	330.150
	<u>330.150</u>	<u>330.150</u>

3. Overige opbrengsten

Opbrengst detachering personeel	151.858	
EU-subsidie	287.664	287.664
Opbrengsten FG-congres	141.622	
Overige opbrengsten	9.646	
	<u>590.790</u>	<u>287.664</u>

De overige opbrengsten waren hoger dan begroot, omdat bij het opstellen van de begroting nog geen opbrengst uit detachering en opbrengst uit het FG-congres waren voorzien.

4. Personele kosten

Eigen personeel	15.127.042	17.214.950
Inhuur extern	586.984	-
Overige personeelskosten	1.235.967	651.700
	<u>16.949.993</u>	<u>17.866.650</u>

De personele omvang van de AP is in 2019 aanzienlijk minder toegenomen dan voorzien. Vanwege de ontstane werkdruk moest een deel van de werkzaamheden worden opgevangen met externe capaciteit.

Eigen personeel

Salarissen	11.857.671	
Sociale lasten	1.389.727	
Pensioenpremies	1.879.644	
Begroting 2019		17.214.950
	<u>15.127.042</u>	<u>17.214.950</u>

De gemiddelde personele bezetting in 2019 was 174 fte.

Autoriteit Persoonsgegevens te 's-Gravenhage

	2019	Begroting 2019
	€	€
<i>Inhuur extern</i>		
Honoraria niet-ambtenaren	994	
Inhuur personeel op formatieplaatsen	268.040	
Inhuur personeel boven de formatieplaatsen	31.390	
Interim functievervulling/ detachering	286.560	
Begroting 2019		-
	<u>586.984</u>	<u>-</u>

Overige personeelskosten

Reiskosten	327.474	
Kosten WKR	103.241	
Kosten opleiding	189.359	
Werving & selectie	7.270	
Dotatie voorziening wachtgeld en PAS	517.265	
Overige	91.358	
Begroting 2019		651.700
	<u>1.235.967</u>	<u>651.700</u>

De reiskosten betreffen het woon-werkverkeer en binnenlandse dienstreizen (via P-Direkt). De dotatie wachtgeld en PAS betreft één nieuwe medewerker in de wachtgeldregeling, respectievelijk 4 medewerkers in de PAS-regeling. De PAS-voorziening is ten onrechte niet in de openingsbalans opgenomen.

Materiële kosten

ICT kosten	961.835	1.900.000
Bijdragen aan SSO's	409.914	
Overige materiële kosten	2.894.600	2.860.164
	<u>4.266.349</u>	<u>4.760.164</u>

De bijdragen aan SSO's betreft onder andere de dienstverlening door P-Direkt. Deze kosten waren niet onder die begrotingspost begroot, maar onder overige materiële kosten.

ICT kosten

Onderhoud software	399.986	
Onderhoud hardware	154.161	
Inhuur personeel	399.691	
Overige automatiseringskosten	7.997	
Begroting 2019		1.900.000
	<u>961.835</u>	<u>1.900.000</u>

De gerealiseerde ICT-kosten zijn lager dan begroot; de oorzaak is o.a. gelegen in ontstane vertraging in de verkenning en implementatie van de gewijzigde ICT-sourcingsstrategie, lagere kosten van het AP-LAB en het verantwoorden van de kosten van vast en mobiele telefonie onder de post 'algemene kosten' en ICT-middelen als mobiele telefoons, tablets, ThinClients en laptops onder de post 'kantoorkosten'.

Overige materiële kosten

Huisvesting	1.220.215
Kantoorkosten	263.487
Reis- en verblijfkosten	109.450
Kosten voorlichting	390.149
Advieskosten	711.645

Autoriteit Persoonsgegevens te 's-Gravenhage

Algemene kosten	186.529	
Overige algemene kosten	13.125	
Bijdragen aan SSO's		947.000
Begroting overige materiële kosten		<u>1.913.164</u>
	<u>2.894.600</u>	<u>2.860.164</u>

De reis- en verblijfskosten betreffen de niet via P-Direkt vergoede kosten. De post 'kosten voorlichting' heeft nagenoeg volledig betrekking op kosten in het kader van de ontvangen EU-subsidie.

De advieskosten hebben m.n. betrekking op ingewonnen juridisch advies, inclusief dat van de Landsadvocaat, communicatieadvies en de kosten voortkomend uit de accountantscontrole. De kosten vanwege de Ondernemingsraad, klein meubilair, catering en o.a. abonnementen en datacommunicatie zijn verantwoord onder de algemene kosten.

Autoriteit Persoonsgegevens te 's-Gravenhage

WNT-verantwoording 2019 Autoriteit Persoonsgegevens

De WNT is van toepassing op de Autoriteit Persoonsgegevens. Het voor de Autoriteit Persoonsgegevens toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019 € 194.000. Dit is het algemeen bezoldigingsmaximum. Naast de hieronder vermelde topfunctionarissen zijn er ook geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2019 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen. Overigens zijn de gegevens 2018 niet van toepassing, omdat de topfunctionarissen van Autoriteit Persoonsgegevens voor dat jaar zijn opgenomen in de WNT-verantwoording van het Ministerie van Justitie & Veiligheid.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. *Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt*

bedragen x € 1	A.Wolfsen	M.J. Verdier	C.E. Mur
Funcctiegegevens	Voorzitter	Lid, tevens vice-voorzitter	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/02 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,833	0,833	1
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	127.437	114.254	123.624
Beloningen betaalbaar op termijn	17.009	16.779	18.457
Bezoldiging	144.446	131.033	142.081
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	161.667	161.667	177.523
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018			
bedragen x € 1	A.Wolfsen	N.v.t.	N.v.t.
Funcctiegegevens	Voorzitter	N.v.t.	N.v.t.
Aanvang en einde functievervulling in 2018	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Dienstbetrekking?	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Autoriteit Persoonsgegevens te 's-Gravenhage

's-Gravenhage,

Autoriteit Persoonsgegevens

Mr. A. Wolfsen

Ir. M.J. Verdier

Drs. C.E. Mur

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Autoriteit Persoonsgegevens

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Autoriteit Persoonsgegevens te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- ▶ geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Autoriteit Persoonsgegevens op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met titel 9 Boek 2 BW, de Kaderwet ZBO en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).
- ▶ voldoet de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde opzichten aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat de bedragen in overeenstemming zijn met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019;
2. de staat van baten en lasten over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol AP (versie 1.7) en de Regeling Controleprotocol Wet Normering Topinkomens (WNT) 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Autoriteit Persoonsgegevens zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Benadrukking van de impact van het Coronavirus

Wij vestigen de aandacht op de tekst in de toelichting van de jaarrekening op pagina 64 waarin de onzekerheden zijn omschreven rondom de mogelijke gevolgen van het Coronavirus voor Autoriteit Persoonsgegevens. Deze situatie doet geen afbreuk aan ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- ▶ het bestuursverslag;
- ▶ de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- ▶ met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- ▶ alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW, de in Nederland geldende Kaderwet ZBO en de bepalingen van en krachtens de WNT. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming dienen te zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen zoals die in hoofdstuk 2.1 van het Accountantsprotocol zijn opgenomen.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de entiteit te

liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rijswijk, 28 mei 2020

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g. N.W.A. van Nuland RA
